

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu : 30 cèntims. - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 3'50 pessetes trimestre

Catalunya ha començat a ésser regida totalment per Catalans

«L'AVARA POVERTÀ»

Manca sentit nacional

L'error d'alguns dirigents del Partit Catalanista Republicà, refusant tota aliança davant les eleccions del 12 d'abril de 1931, error que precedí la més brillant desfeta que recorda la història dels partits polítics de Catalunya, no ha servit, però, per a fer reflexionar els poderosos de la terra. Fixem-nos, si no, en les conclusions del II Congrés de les Esquerres Republicanes de Catalunya; hi veureu també com l'espirit

lemne de la història catalana venint a perpetuar un error polític de la nostra terra: la manca de desinterès i col·laboració en gràcia d'un fi comú prescindint de partides estretes. Ara veurem les conseqüències que aquesta actitud tindrà en les properes eleccions. Ja ens donarem per satisfets si això no afavoreix en res els elements de dreta que en aquests moments ens desautoritzarien

De Dijous a Dijous

No hem volgut que MIRADOR fos, únicament, un setmanari, on escrivissin uns quants periodistes i el llegissin alguns lectors, i prou. Hem volgut alguna cosa més, i per això entorn seu, en els quatre anys a la vora de la seva existència, hem desenrotllat diferents iniciatives que han trobat un ressò favorable entre els nostres lectors. Aquesta actitud del nostre públic, que agraiam de debò, ens ha proporcionat la satisfacció que produïen tots els èxits, però també ens ha estimulat el desig de correspondre com cal a l'interès dels lectors d'aquest setmanari envers les nostres iniciatives. Entenem que una convivència com l'establieria entre nosaltres i el nostre públic crea una mena d'amistat, sentiment que comporta, per la nostra banda, un seguit d'obligacions a atendre. L'acollida que se'ns ha dispensat, ens ha fet veure que la nostra tasca no es perdria en el buit; calia, per tant, completar-la i estendre-la tant com ens fos possible, desenrotllant, al costat de la publicació, activitats complementàries que arrodissin l'obra que ens hem proposat de fer.

Fa un mes, obrim un concurs d'articles d'un gènere determinat i insinuàvem la probabilitat d'estendre la provatura a altres gèneres segons el resultat d'aquesta. Clos ja el període d'admissió dels treballs i en curs de llur lectura i selecció, ens en declararem satisfets: n'hem rebut prop d'un centenar — 93, exactament — i la impressió és que podrem aprofitar-ne un bon nombre. El nostre cop de sona, doncs, no haurà estat estèril, i això ens fa esperar que no ho seran tampoc els que el seguiran. Molt aviat, enllestida la classificació d'aquies concurs, en parlarem amb més precisió.

Una de les nostres primeres activitats paral·leles a la del setmanari, fou l'organització de sessions especials de cinema, concebudes sota uns directives aviat imitades comptant amb el públic que nosaltres havíem creat. No per això deixarem de presentar films d'un interès fora del corrent per un motiu o altre. Aquesta temporada, en aquest ram de les nostres organitzacions, debutem, a darrers del mes que som, amb un film verament extraordinari: Noies d'uniforme, considerat, per opinions solvents — i àdhuc del públic: guanyà el referendun sobre el millor film alemany de l'any — com una d'aquelles obres mestres de la cinematografia que tant escassegen en la producció industrialitzada, en sèrie, per satisfer els públics menys exigents.

També volem enfocar aquesta temporada, una altra activitat de la qual fins ara només hem estat comentant: les exposicions d'art. Naturalment que no podem planejar-les en la forma a què es veuen obligades les galeries d'art, sinó que els volem donar un caire més recercat. De moment tenim avançats els treballs per a reunir «Cent anys de retrat femení per artistes catalans», aplega d'obres moltes d'elles poc conegudes i difícils de veure, que cridarà fortament l'atenció del públic intel·ligent, que és el nostre.

Pel que fa al setmanari, volent-lo fer més complet i tractar-hi més qüestions de les que ens caben en les vuit pàgines acostumades, publicarem cada mes un número de dotze pàgines, dedicat en gran part a una sola matèria.

I paral·lelament, continuarem amb publicacions triades la tasca que hem començat amb l'edició del llibre URSS.

Aquests són, sumàriament exposats, els projectes que tenim, tots ells en estat avançat de realització, que detallarem segons la imminència de llur efectivitat. Amb ells no fem sinó treballar, dintre la nostra esfera, per una major cultura de la nostra terra en els destins de la qual hem tingut i tindrem sempre una fe introntollable.

MIRADOR INDISCRET

Un tranquil

Diversos amics de la Seu d'Urgell ens han comunicat que per aquelles comarques circula un Joaquim Garcia Brau, a la recerca de subscriptors per a una nova revista il·lustrada catalana que es titularà Minerva, l'import de les quals cobra a l'acte.

Però aquesta activitat del dit senyor no és pas la que ens afecta, sinó el fet que també es dedica a donar conferències sobre Rússia, que debuten amb quatre vulgaritats històriques i segueixen amb la recitació literal de paràgrafs sencers dels reportatges de J. Terrassa publicats primer a MIRADOR i després aplegats en un llibre.

Naturalment, l'home no cita altres fonts d'informació que un viatge seu a Rússia, del qual és lícit dubtar. Fins aquí es tractaria d'una qüestió de vanitat, satisfeta per procediments que no tenen res de delicat, si no fos que el dit Joaquim Garcia Brau, a més a més, cobra aquestes conferències de les entitats en les quals les dona.

A aquestes entitats, principalment, dirigim aquest avís.

L'ós

El Segon Congrés del Partit d'Esquerra Republicana, tingué diversos presidents. La primera sessió la presidí En Companys; la segona, En Casanoves, que tregué l'energia que es guarda quan presideix les sessions del Municipi; i l'altra el senyor Macià i el senyor Palacià.

A aquest darrer li cedí la presidència el senyor Companys al moment just que es produí el primer incident digne d'aquest nom. Després d'aquest, en vingué un altre i el pobre senyor Palacià suava sang. Quan tot hagué acabat, el senyor Companys es possessionà novament de la presidència i feu un discurs excel·lent. Per sota el nas, el diputat per Lleida, senyor Palacià, rondinava com un desesperat.

La barba d'En Forcades

Durant el Segon Congrés del Partit d'Esquerra Republicana, es féu destacar d'una manera ben significativa En Forcades. Aquest minyó, demés de tenir una oratòria mitinesca, porta una barba d'aquelles que servixen per ratllar formatge.

Com sigui que l'home deuria estar extraordinàriament enfeinat, es va presentar a les sessions del Congrés sense afeitar almenys de mitja setmana. En una de les seves intervencions, En Macià, que presidia, va preguntar a En Casanoves:

— Qui és aquest home?

— És En Forcades, un bon xicot una mica descuidat però que ens va molt bé quan es tracta de fer-lo servir de «papu»!

Feminisme

Asseguda a la presidència del mateix Congrés, hi havia la senyoreta Maria Teresa Gibert, la qual en les tres sessions lluí tres distintes toilettes, per tal de fer la lleศา a la Rosa Maria Arquimbau.

Es féu remarcar pel seu constant bellugueig i per la gràcia amb què davant dues mil persones es sabé maquillar, amb gran astorament dels representants comarcals que no es sabien avenir que el Comitè del Partit posseís una senyoreta amb tan bones disposicions... per la política.

Què hi feia aquell despertador?

A la presidència del Segon Congrés del Partit d'Esquerra Republicana hi havia un rellotge que resultà ésser un rellotge despertador, que s'engegava amb la inoportunitat més gran del món.

El dissabte, En Companys va tenir un parell d'ensurts per la sobtada posta en marxa del despertador i acabà per engegarse-lo a passeig, però el diumenge tornà a fer la seva aparició, i com és natural, complí també amb el seu deure. Mentre parlava el senyor Macià, es disparà una vegada i repetí la faccía dues o tres vegades més.

Sort però que es tractava d'un despertador amb sordina, que del contrari hauríem vist repetida l'escena d'EL orgullo de Albacete, amb gran contentament dels congressistes indígenes i forans.

Esquerra i automòbil

En el Segon Congrés Nacional de l'Esquerra Republicana, un militant del partit advocava dramàticament per la realització d'una política obrerista, política de classe.

Pere Comes ho comentava en un grup d'amics:

— Si aquest home tregués el nas a fora el carrer...

A fora el carrer, davant del Palau de la Metalúrgia, lloc en el qual es celebrà el Congrés, s'arrangraven segons la disposició Vachier — més d'una trentena d'automòbils de propietat.

La gran ocasió

La visita del Graf Zeppelin a Barcelona podria ésser pròdigia en potins, si no fos que el pèssim estat de la carretera encomanà un mal humor tan considerable als que anaren al Prat, que els llevà la facultat de copsar la part còmica dels fets.

A l'anada, gairebé ja fosc, els fotògrafs es lamentaven de l'hora per a ells extemporània de la vinguda de l'aeronau. Aleshores, el periodista Aymamí digué al fotògraf Torrents:

— Ves per on podrieu guanyar-vos fama mundial en aquesta ocasió.

En Torrents, desesperat pensant en la màquina inactiva, se'l mirà sorprès.

— Sí, home — precisà l'Aymamí —; figureu-vos que dispareu un magnesi i incendieu el dirigible...

L'heroi de la ruta

La tornada de l'aeròdrom fou una cosa inenarrable. Degut a la gran aglomeració i l'estretor de la carretera, els cotxes avançaven deu metres i romanien parats mitja hora. No hi havia manera d'organitzar la circulació normal. Algú, insinuà:

— Potsen En Vachier...

Però el nostre brillant delegat de Circulació tenia prou feina a cercar el cotxe que l'havia conduït, perdut entremig d'aquell maremagnum nocturn.

De sobte, entre clàxons, inicis de pluja, malediccions i focus d'automòbils, aparegué l'heroi. No era altre que el senyor Rubí, el cap de cerimonial de la Generalitat. Amb els cabells al vent, circulant per entre el laberint d'automòbils, seguint només per un mossó d'esquadra, l'home aconseguí posar en moviment la gran màquina de la circulació, que semblava espatlada definitivament.

Seria injust que la gesta del senyor Rubí no passés a la posteritat. D'altres — com deia un amic nostre agrait — per molt menys els han nomenat gentilhomes.

La llei de jurisdiccions

Els ocupants dels automòbils detinguts per força, s'entretien a identificar els ocupants dels cotxes que venien en direcció contrària cercant un lloc hàbil per a fer el viratge i posar-se en línia.

Dintre la foscor d'un democràtic taxi, dormia un senyor de barret fort i bigotis grisos. Era el senyor Ribé, cap de cerimonial del nostre Ajuntament. Al seu voltant, tothom discutia: guàrdies civils, guàrdies urbans, guàrdies d'assalt, amateurs de l'ordre, conductors d'automòbil... Un veritable mercat de Calif.

Algú intenta excusar la inactivitat magnífica del senyor Ribé:

— No és la seva jurisdicció...

Avantatges de tenir una jurisdicció petita. O si no, el senyor Ribé s'hauria vist obligat a imitar el seu col·lega senyor Rubí, fent de guàrdia urbà, en descampat i a quinze quilòmetres de Barcelona.

Un cos a cos municipal

En l'agonia del govern Berenguer, el rector d'una parròquia suburbial aconseguí, de l'aleshores tinent d'alcalde Massot, la prometença que l'Ajuntament asfaltaria el tros de carrer sense veinatge on és situada l'església de referència. Una entitat d'esquerra de barriada en protesta «energèticament» damunt les pàgines dels diaris, i la cosa no passà a majors.

Fa pocs dies, aquesta moció ha estat presentada de nou a la comissió d'Eixample. No l'avalà, però, l'inefable Solà de Cani-zares, ni tampoc cap regidor de la minoria regionalista, sinó un regidor de l'Esquerra que està cansat de beure aigua amb bolado a tots els centres esquerrans on han aguantat la conferència més anticlerical que s'ha pronunciat d'ençà que el món és món: es tracta del senyor Bertran de Quintana.

L'Ullé, en tenir-ne esment, deia a tothom que el volia escoltar:

— El que cerca En Bertran de Quintana, a més d'afavorir un capellà, és regocijar-se amb les dretes del meu districte a les envistes de les eleccions. Però va equivocant si es creu que el deixaré fer: si ell els asfalta el carrer, jo els instal·laré un campanar amb un carrillon més magnífic que el de l'Abadia de Westminster. Paraula!

El Congrés d'Esquerres Republicanes

individual passa per damunt de totes les consideracions d'un ordre superior. Davant d'aquesta repetició del cas històric, l'opinió (amb minúscula) s'ha vist reaccionar de moltes maneres; algú se'n plany, i podria alegrar-se'n, i, d'altres, que se'n alegren, tindrien raons per plorar. Deixem de banda algun petit arribista. Passem per alt una escorrialla de confusionistes i de místics revolucionaris, embriacs de paraules ressonants i prèviament buidades de contingut, perquè ningú no prengui mal. Aquesta tabo-la no ens interessa. Però el fet és que tampoc aquesta vegada Catalunya es veu compresa pels seus polítics.

L'error que ara glossem, sotragà seriosament en aquell endemig el Partit Catalanista Republicà. Potsen el lliçó que en tregué l'Esquerra Republicana de Catalunya no sigui tan aspra. Tant se val, però MIRADOR no expressa cap criteri de partit i només vol fixar-se en tot allò que pertoca al bé i al prestigi de Catalunya. I n'hi ha prou que un gest de qualsevol partit sigui oposat als interessos de la pàtria, perquè el condemnem, mal se'n seguis el triomf més esclatant del partit que ens fos més simpàtic en teoria. I és que creiem que la política és una cosa que exigeix una contínua subordinació a la moral i al sentit de ciutadania; sense això, el partit vencedor no fa més que ocupar el lloc del vençut d'una manera material, conservant-ne tots els defectes, sense millorar-lo en res.

A part d'aquestes consideracions generals, lamentem el criteri expressat pel partit d'Esquerra Republicana de Catalunya. Trobem que, àdhuc admetent que l'Esquerra creu necessari abassegar tota la política constituent de Catalunya (menyspreant el risc d'una divisió de vots que, poc o molt, aprofitarà la Lliga), les conclusions del Congrés són fosques i una mica contradictòries.

Perquè aquest era el moment de pendre unes posicions concretes. Sempre hi haurà a Catalunya diversos partits d'esquerra; volguer-los absorbir, com pretenia abans el Partit Catalanista Republicà i com pretén ara l'Esquerra Republicana de Catalunya, ho creiem una equivocació, car cadascú té un lloc ben determinat en la política catalana. Davant d'aquest fet, nosaltres creiem que guardant cadascú la seva personalitat inalienable pot arribar-se a una obra política comuna. La necessitat política ho pot exigir. Però si s'arriba a un acord d'aquesta mena, caldrà establir-lo sense confusionismes de cap classe. Hom no pot pas acceptar el dualisme que representa en la política de l'Esquerra actuar solitàriament a Barcelona i cercar aliances per a les campanyes comarcals. Això denota, si més no, un estat d'imprecisió molt perillós en aquest període constituent. Ho lamentem amb tota l'ànima. Perquè altrament exposa a una greu conseqüència el nostre país. Bifurcar l'actitud d'una política, fent-la unificada a la capital i lliure — o desorganitzada — a les comarques, atempta a la unitat espiritual de Catalunya. Catalunya és molt més que Barcelona i molt més que les comarques, perquè s'apoya en l'una i l'altra i les engloba totes dues. La noció d'unitat catalana cal que sigui donada per damunt de tot.

I, encara, per torna podríem afegir-hi que, donada la proporció de majories i minories, d'un vint per cent, un deure de justícia feia recomanable l'establiment cavallerós d'un equilibri. Si no l'Esquerra s'exposa a treure, amb la tercera part de tots els vots, una majoria de quatre sobre u. I això, per a un partit, és pitjor que una derrota. Car significa la seva deserció del servei de la pàtria. I les eleccions determinen, llavors, un divorci de naixença (perdoneu-nos l'expressió) entre el país i els que el governen. Lamentem doncs l'actitud que ha pres el partit d'Esquerra. En aquest moment so-

davant de tots els amics de Castella que ens han apoiat en les nostres reivindicacions.

Aquesta setmana ha succeït un fet que té també una viva importància, perquè indica la mentalitat que informa en aquests moments el poble de Catalunya. Ens referim a la sentència absolutorià que ha donat el jurat als encartats pels fets succeïts a la presó ara fa més d'un any i que varen tenir com a conseqüència la vaga general de setembre. Tenim plena confiança en l'eficàcia del jurat com a element de justícia, però la sentència recaiguda en aquest assumpte no deixa de tenir importància, perquè reflecteix un estat mental del poble català, acostumat a deixar passar per comunitat de sentiments tota rebel·lió contra les lleis i considera l'autoritat com a culpable de tot. I bé. Cal reaccionar seriosament i eliminar per sempre aquest sentimentisme que no serveix mai per a protegir l'autoritat caiguda. L'hora de les conspiracions ha acabat fins i tot en la inconsciència.

No volem dir que la sentència sigui injusta i els encartats culpables. L'únic que hi ha de cert és que ara fa un any hi va haver un plante a la presó de Barcelona, que es va provocar un incendi acompanyat de desperfectes molt importants en l'interior de l'edifici, i que durant dues hores els presos van ésser amos absoluts de l'establiment correctional.

I ara ve la sentència sobre aquests fets i declara que no hi ha culpables, donant amb això la raó a les defenses, que van al·legar que el plante era una maquinació tenebrosa del personal de la presó per a eliminar el director.

Pensem-ho bé. És això raonable?

— El llop és escarransit, però porta tanta gana...

La Barceloneta de festa i de diari

Home petit...

Quan el senyor Macià va fer el seu viatge a les terres de Cerdanya, en arribar a Puigcerdà, se li acostà un homenet que tot agafant-li la mà li digué:

—Com esteu, senyor Macià? Benvingut segueu a les nostres terres!
—Gràcies — li respongué En Macià.
I tot seguit digué al que l'acompanyava: —Em sembla que aquest minyó no m'és desconegut.

Moments després, a l'hora de la recepció a l'Ajuntament, va presentar-se novament al senyor Macià el mateix homenet i tot eixerit li engegà:

—Miri, senyor Macià, com que a l'arribada, amb tanta gent que el saludava no em deu haver conegut, li vinc a dir que jo sóc En Vidal i Rossell, sap?

Un farmacèutic humorista

Quan el senyor Macià arribà a Llívia, anà a visitar l'antiga Farmàcia Esteve, la qual té una col·lecció de pots de ceràmica catalana antiga.

El farmacèutic, tot content i fent reverències, deia:

—Bon dia, senyor Macià! Passi, passi! — i dirigint-se als dependents els cridava: —Apa, nois, bellugueu-vos, treieu la pols; és el senyor Macià, que no el coneixeu?

A aquell home no sabia el que li passava de tan content, en veure a casa seva el President de la Generalitat de Catalunya, i extremant la deferència deia:

—No es cregui, senyor President, aquesta farmàcia l'han visitada personatges molt importants, tan importants com vostè! — i tot presentant-li l'àlbum amb signatures de persones cèlebres, continuà el farmacèutic: —Veu, Alfonso XIII, Primo de Rivera, Martínez Anido...

El senyor Macià, bo i signant i amb un lleu somriure, li respon:

—Bona gent! Bona gent!

Espies de la República

La noteta *Monarquisme estival*, publicada en aquesta secció junt amb altres «remarques» aparegudes a la premsa diària, va causar una certa sensació en una platja de moda. No cal dir com s'anava a la caça del presumpte autor. Això feia recomanar amb aire misteriós a certa dama dinàstica: —Hay que ir con cuidado con los Utrillo, ¡son los espías de la República!

Mentrestant

Els tiernos retoños d'ambdós sexes continuen els seus esplais monàrquics. Enterneix en especial un jove rosset, magatzem de xistos i cançons angleses, que al Casino i tot jugant al «parchesi», recitava:

Yo tenía una bandera
que era de grana y de sol.
Me dicen que no la quiera:
yo ya no soy español,
¡soy de una patria cualquiera!

Dues nemes esllanguides coregen els darrers versos amb una unción de monja de clausura!...

Pobrets, si ara tenen il·lusions, que no els les treguin!

Quedar bé amb tothom

Un dels homes més íntegres del nostre catalanisme és Carrasco i Formiguera. Per això Carrasco i Formiguera és el líder de la Unió Democràtica de Catalunya, el partit més íntegre del catalanisme.

Però ara resulta que líder i partit no s'han posat d'acord. El dia 25, Carrasco i Formiguera anà a rebre el cap del govern, però la Unió Democràtica de Catalunya no posà la bandera al balcó.

—Com ha estat això?—preguntà algú.
—Es que s'ha de quedar bé amb tothom podia respondre el líder del catalanisme íntegral.

Els oportunistes

A propòsit del grau de catalanisme de l'oportuñitat diputat a Corts senyor Carrasco i Formiguera, oïrem la conversa que reproduïm a continuació:

—En Carrasco sí que és un ferm catalanista.

—Però no renuncia l'acta de diputat ni el *monio* del Comitè Cotoner.

—Ho fa per Catalunya.

—Per Catalunya el que hauria de fer és apendre d'escriure el català.

Si no de grat, per força

La Unió Democràtica de Catalunya és aquell partit que entén tan bé la democràcia i que per aquesta senzilla raó té un òrgan en la premsa pagat exclusivament pel ferm catòlic senyor Rafael Morató. Aquest diari és pot dir que és fet per a l'ús personal de l'esmentat senyor. La prova és que per tal que la gent s'assabenti de la celebració del Primer Congrés del Partit, celebrat en mig de la indiferència general, hagueren de recórrer a les gasetilles pregades. Però com que la premsa no els donava importància, decidiren anunciar la celebració del Congrés a base de propaganda pagada.

—Per què ho feu això?—preguntà el senyor Thio i Rodés, un dels líders del partit.
—Es ben senzill—replicà el senyor Morera i Ventalló—. Així els obligarem a parlar-ne.

El President i l'Abat

Una de les notes més delicades del viatge de Manuel Azaña a Catalunya ha estat la seva anada a Montserrat, acompanyat de la seva esposa i altres personalitats.

Azaña fou rebut al so d'*Els Segadors* i visità el redós claustral i adhuc el cor del monestir sota el guiatge de l'abat, que li explicava els tresors del museu i de la biblioteca. L'absoluta correcció de l'una i l'altra banda feia pensar, per exemple, en la perfecta *tenue* que observen en els actes públics Herriot i l'arquebisbe de París.

En acomiadar-se, Azaña s'inclinà respectuosament davant l'abat, que oferí una me-

La festa major de la Barceloneta arriba en el precís moment en què es desinfla el gran carnestoltes de l'estiu. Pel Passeig Nacional no rutilen ja els taxis carregats de mànegues de samarreta, ni tampoc els cotxes brillants de carroseria i dels smokings de les nits del Casino Sant Sebastià. La fresca inicial de tardor posa puntes d'agulla en els braços nus de les dones i el sol només es deixa veure per entre el vidre brut del cel d'octubre. L'estiu agonitza dins els dipòsits d'un carreró de *mantecado*, al qual ara només s'acosten els ganàpiers d'espardenya i vestit blau.

De les amples voreres del passeig, n'han desaparegut les geladores, els recipients blancs de l'orxata i els cossis de l'aigua de civada. Resten encara algunes parades de sàndries seccionades i sagnants. I a tres metres enfront de les cases, s'ha dreçat una muralla improvisada de barraques, amb taulells i americanes blanques, tiberries de llautó, mars d'oli bullent i unes dones escotadíssimes i rosades que escampen el sucre damunt dels bunyols amb la mateixa suavitat que les verges miracloeres reparteixen benediccions.

Aquesta fortor intensa de l'oli és per als barcelonets l'olor mateixa de Sant Miquel. A les postes de Sol, el líquid daurat sobreix de les calderes i tenyeix d'una capa finíssima tot el barri de mar.

Es l'hora aquella en què la façana del temple de la plaça agafa un color d'or vell i en què els gallarets de festa són llengües grogues de sol que llepen el cel. A l'altra banda de passeig, pel damunt dels docs, treuen el nas sucat en oli els pals dels vaixells amarrats. Els tramvies i els taxis proporcionen la pintura que hi falta per a arrodonar aquest quadro de fulla morta i oli calent que és el color de la tardor de la Barceloneta.

Ara, al caure de la tarda, les noies que treballen a Barcelona retornen a bandades canalitzades pel carrer de l'Esperanza i a través del Pla de Palau. Una vegada han passat la via del tren, alenteixen el pas i baden per entre les atraccions i les barraques de la fira. Els «carroussels» estan ja desfundats i comencen a donar les primeres voltes, muntats per la quitxalla. Els manubris i les orgues, totes les màquines musicals dels cavallets, deixen anar llurs tonades planyívols i velles de no sé quants anys. Músiques que s'han salvat de l'oblit, gràcies a haver-se refugiat sota la seda pansida dels «carroussels»; tonades que semblen compostes expressament per acompanyar la lletra llampant i sòrdida, ensems, de la fira.

A les barraques de tir al blanc, s'insinuen les dependents. Davant de dos soldats i un sense feina, les noies fan jugar llurs braços d'anguila i recolzen les carabines a les espatlles mig descobertes. A la paret del fons, dansen les closques d'ou damunt una cortina negra, com escenari disposat per a una sessió de màgia. O bé de sobte, es posa en moviment qualsevol d'aquells ex-votos mecànics del noi que roba fruita, del cap d'estació que toca la campana i de les esqueles del ramat.

Més tard, s'encendran els «petromax» i brillarà tota la fantasia violada del «bric-à-brac» d'objectes de les parades de tir de xapes. Aleshores, al voltant de les barraques de la fira es congrega la gentada i els «carroussels» giraran brunzents de les sirenes i de xièltes de felicitat. És el moment brillant de la Plaça de Palau. L'hora en què les ombres nocturnes evaporen les «roulottes» dels firaires, plenes de criatures adormides i de tragèdies domèstiques.

Però aquestes noies de la Barceloneta vindran a les atraccions a la nit, amb el promès. Ell provarà la seva força davant totes les màquines disposades a registrar l'esforç muscular. Els braços avessats a l'enclusa faran rebote el mall i pujar la bola fins al timbre, seguida dels ulls del grup de badocs. Cada vegada, el forçut es farà la il·lusió que és el cor de la noia allò que dringa impulsat pel seu mall.

Però ara, les noies soltes i a bandades prefereixen seguir pel passeig i passar per dessota les barbacanes de les barraques de joguines i bisuteria. Es bo de veure com branda damunt del cap — recent ondulat de festa major — tot aquell penjoll d'escopetes, cercols, banderetes, jocs de dames i «parchesi». Mentrestant, els ulls no donen l'abast a cobejar els objectes de damunt del taulell.

—Tingués, pel ball del dissabte, aquella agulla de pit...

—Jo aquest collaret de grans pel meu vestit rosa!

Les noies segueixen avall, per entre els aparcadors d'aquell carrer improvisat de botigues de luxe i il·lusió a bon preu.

Les hores tristes de la Barceloneta — abans i després de la festa — toquen en els relleugers de la seva part de levant, en els carrers del barri dels Gasómetres. La pols

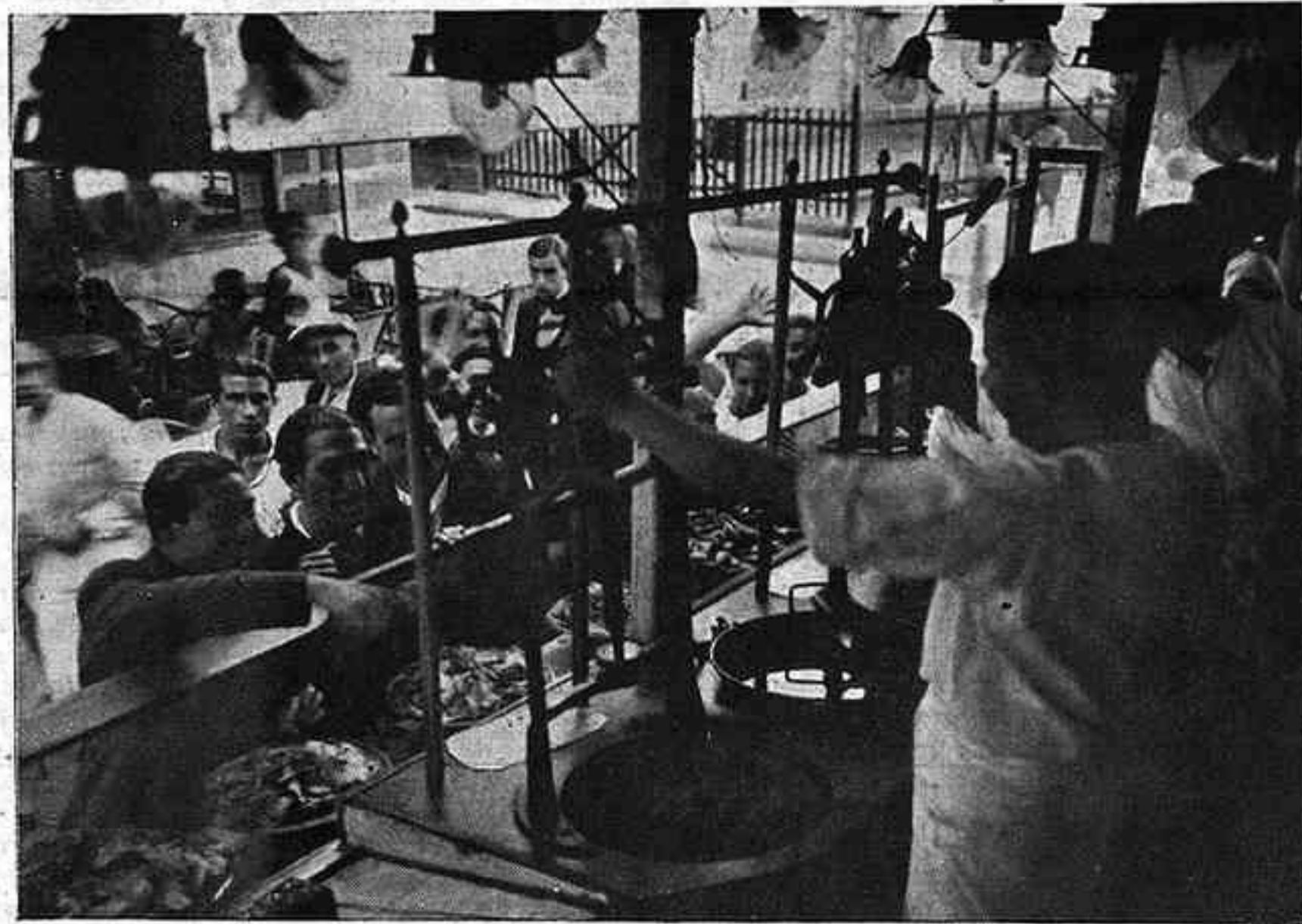
del carbó ha pintat d'una sola tinta les cases i els vials. Domina el negre dels suburbis estereotipats en els fulletons sentimentals i en les novel·les proletàries. Les cases no tenen relleu ni colors a la cara. Si els estadants pengen al balcó una cortina clara o bé un test amb fulles verdes, no passarà gaire temps abans els colors no s'embutrin i la tristesa del barri no hagi amarat la fantasia del veí.

En un encreuament aixamfranat, s'aixeca

«De bon matí, alliberen gallines i criatures»

una font de municció. Es el lloc on convergeix la mainada que a les sis de la tarda vomiten les escoles rònegues que suen de misèria en els rètols del balcó i els parracs de la bandera. Els nois, un cop al carrer, es fan passar llur mal humor posant-se de quatre grapes en el fang negre i apedre-

«Barraques amb taulells i americanes blanques, mars d'oli bullent»

gant els escassos vidres que resten sencers en les finestres de les fàbriques abandonades.

Al final dels carrers perpendiculars al passeig, hi ha penjat un teló de fons impressionant, de vell film alemany: els ventres dels gasómetres i un entrecruent de tuberies, xemenetes i conduccions aèries. La fàbrica del gas, i més enllà la Marítima, presideixen el paisatge, representacions còpiques de la llegenda «Guanyaràs el pa...». Els monstres viuen del carbó que els porten aquests carros que amb un ritme lent i regular fan trepidar els empedrats dels carrers mentre empolsen finament el cel i la terra d'aquest barri.

Al costat de la plaça de braus, el vell «Torri», hi queden uns metres quadrats de terreny que serveixen de camp d'esports dels ganàpiers desenfrenats eternament. A l'hivern, arrodats a les parets rosades del circ, hi vénen a pendre el sol els vells i els invàlids. També a primera hora de la tarda vénen a jeure-hi els mandres professionals, tot esperant que el cinema Marina obri les portes i puguin anar a sentir aquella flaire de fusta acabada de regar, privilegi dels parroquians de primeríssima hora.

El pati del cinema Marina és la gota de poesia esgarrriada en el barri dels Gasómetres. Una casa nova de pisos que edificaren al seu damunt, no ha aconseguit llevar l'encis d'aquest pati, perfumat de totes les essències de la pel·lícula d'episodis i ressonant de les melodies pianístiques que acompanyaven el cinema mut. A l'ombra de les acà-

ries, s'afileren els cartells violats i els quadros dels films. En un cantó, hi ha un taulell de bar sumari i els atuells d'un venedor de cacauts. La finestreta està instal·lada en un quiosc anacrònic, en el qual pengen les pissarres dels programes. En el pati, sempre es troba alguna criatura que no té els diners per a l'entrada i s'accontenta mirant les fotografies exposades i rosegant una poma de sucre.

La Barceloneta s'humanitza per la banda de ponent tan bon punt entren els pescadors en escena. Els voltants del mercat i de la nova plaça de Sant Carles són habitats per una població animada i viva. L'hora d'aquest barri és la del matí, quan les dones van a la compra i, de passada, es deturen en les botigues de confeccions i en les tendes de plats i olles.

Els establiments de la vella Barceloneta — incrustats en cases fetes a motllo, de planta baixa i primer pis — són tan encogits, que el gènere vessa necessàriament al carrer. Davant de les botigues de roba, volodia alegrement una sanefa de vestits i de camises. A les portes dels droguers, treuen el cos enfora els sacs de patates i les escombres. Garlandes d'embotits van a parar gairebé a la boca del que passa per davant de les canisalleries, i la bravada de pa calent que surt del forn de més avall us proporcionarà la manera de completar el sandvitx.

Al pintoresc del carrer, cal afegir-hi el que hi han aportat els pisos baixos de les cases noves. A cada principal, se'ns ofereix una clínica econòmica, una perruqueria per a senyores, un saldist, una acadèmia per a senyoretetes o bé una pelletteria. Als baixos d'aquestes cases s'hi han instal·lat unes botigues insultants, que a la nit inunden els carrers de llum elèctrica i que fan avergonyir les bombetes pobres de les tendes antigues.

La Barceloneta dels pescadors es deixa pressentir per les tavernes i les gallines. Les tavernes són aclofades i baixes de sostre. Les aixetes de les bótes brillen a la penombra i damunt del marbre del taulell brillant també la cristalleria gruixuda. A les parets, pengen calendaris i estampes republicanes. Damunt de les taules, branden llamparres grosses. En les hores de ple de samarres blaves i gorretes de plat, quan la llum es filtra a través del fum del tabac, la taverna té molta cosa de barcassa, de bar flotant. De vegades, a la nit, a cavall del vent vénen del port les remors marineres: la si-

LAPERITIV

Sobre la llibertat. — Jo no sé si els meus lectors pensen com jo en el que fa referència a la llibertat individual, però jo estimo la llibertat més que cap altra cosa d'aquest món. Comprèn que hi hagi gent que, a canvi d'ésser absolutament lliures i de no dependre de cap persona, es resignin a totes les tristesses i a totes les misèries, a la soledat poblada d'ombres i de rosegons de pa. Quan tenia quatre o cinc anys recordo que sentia una enveja positiva dels gossos de casa meua, que entraven i sortien quan els donava la gana, que dormien allò on volien, i no tenien de jeure com jo cada nit en el mateix lletit després d'haver resat mitja dotzena de parenostres i una oració en castellà, dedicada a la Mare de Déu, que començava dient: *Bendita sea tu pura*.

Més endavant, per mantenir només que una relativa independència, he deixat de fer moltes coses, i fins no m'he preocupat per allò que es preocupa tothom i que consisteix a fer-se una posició i tenir una poma per la set i esperar a veure venir.

Em va semblar que l'ofici d'escriure versos, comèdies, novel·les i articles, era l'ofici d'aquest país més lliure i que permetia treballar a les hores que a un li convingués, i sobretot evitar que et vingués el superior jeràrquic, a clavar-te xinxetes de desesperació en el camp moderat de la pròpia paciència.

L'ofici de literat, al nostre país, és dels menys retribuïts, dels que porten més compromisos, i dels que se'ls exigeix més responsabilitat. Tot això ja no sabia quan tenia divuit anys; però, innocent de mi, ignorava que el nostre ofici és dels menys lliures que hi ha, quan es proposa arribar decentment vestit i menjar el que t'igui gana amb el producte dels seus escrits.

Aquesta reflexió me la faig jo tots els anys, en acostar-se aquesta època de la *rentree*, en la qual els autors dramàtics, com els sàstres i els camisers, presentem els articles de la nova temporada. Ens trobem que després de quinze anys de donar comèdies al públic, hem arribat a tenir una petita clientela, la qual s'ha format una idea de nosaltres, del que és la nostra obra i del que espera i exigeix de la nostra obra.

Nosaltres, cànchids, ens imaginem que hem imposat el nostre gust i allò que nosaltres volem i pensem al públic; i és tot el contrari. Darrera d'un fracàs, darrera d'una estrompassada, darrera d'aquella obra rebuda amb fredor i arrufaments de nas, ve la reacció que fa modificar la nostra trajectòria inicial, la nostra manera de veure i sentir el teatre, i involuntàriament i esperonats de vegades per una mica d'èxit, ens anem adaptant a allò que el públic vol, a allò que el públic espera i exigeix de la nostra literatura. Quan volem fer un esgarip al nostre gust, quan volem sortir del camí al qual tenim avesat el nostre públic, el nostre públic ens gira l'esquena i no hi vol saber res. Això ho he pogut comprovar davant d'algun fracàs de comèdies meves, que no eren més dolentes que altres comèdies acceptades amb gran amabilitat, però que tenien el grandíssim defecte de no ésser allò que el públic esperava o volia que fossin.

Jo he dit, i no és cap mentida, que si tingués una gran fortuna no escriuria res per al teatre, i probablement em dedicaria a la filantropia, a la poesia lírica i a la selecció de les marques de tabac. Com que la gran fortuna no penso tenir-la mai, no em queda altre remei que escriure comèdies, que malgrat els moments precaris del teatre català, les comèdies són el gènere literari que surt més a compte. I no em queda altre remei que escriure comèdies per a un públic avesat a veure altres comèdies meves; és a dir, en escriure una obra teatral em sento una mica o un bon tros esclau d'aquest públic, com un industrial qualsevol que ha de servir una clientela determinada.

De vegades amics meus i persones que em volen bé, m'insinuen que faci una altra mena de teatre i que m'arrisqui a provatures de compromís i d'atzar; jo ho faria amb molt de gust, i potser em sortiria alguna cosa més acceptable que tot el que he fet fins ara, però sempre contesto a aquestes persones i aquests amics que em volen bé, que no puc aventurar-me a fer malabarismes, perquè jo, pobre de mi, visc del teatre, com el pobre capellà viu de l'altar.

Després d'unes quantes temporades d'entrenar comèdies, m'he adonat que l'ofici d'autor teatral és dels menys lliures que existeixen; que si un buròcrata és esclau de la burocràcia, i un advocat del client i un metge del malalt, l'autor dramàtic és esclau dels senyors que viuen al principal, al primer pis i al tercer, i és esclau de la porta que el diumenge a la tarda s'ha de fer un tip de riure o un tip de plorar contemplat la comèdia, i fins és esclau del gat, perquè un gat infiltrant-se a l'escenari en un moment patètic pot decidir la sort d'una estrena.

L'autor dramàtic ha de viure satisfet el gust mitjà de tot un públic, i per satisfer aquest gust ha de renunciar a moltes coses: ha de claudicar i s'ha de contrariar a ell mateix. I que se'm perdonin aquests comentaris massa personals, però com que demà estreno una obra al teatre Romà, m'ha semblat que aquesta era la forma més discreta de propaganda.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

SASTRERIA
F. Vehils Vidal
 Direcció: M. Pellicer
 7, Plaça Universitat, 7
 •
 Rebudes grans col·leccions de panyos per aquesta temporada
 •
 ESTAMS - XEVIOTS
 MELTONS - FRANELLES
 •
 PREUS REDUITS

GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES

Juane I, 11
 Telèf. 11655

Els exàmens cèlebres

Els diaris han relatat que la setmana passada, a la Universitat de Múrcia, un alumne de cinquanta anys, Joaquín de Sentmenat, agredí el professor de Dret internacional privat per haver-lo suspès a ell i a la seva esposa.

Aquest alumne d'edat tan poc d'estudiant,

no és cap desconegut a la Universitat de Barcelona. Pel juny passat encara s'hi examinava de Dret penal. Tot passejant pel pati, explicava, abans d'examinar-se:

—Estic desentrenat pels vint anys que he passat sense examinar-me. Però estic molt tranquil, perquè vaig ben preparat i l'Eugenio no em suspensarà pas, amb tant com ens coneixem.

I, arribat davant l'Eugenio, que no és altre que el senyor Cuervo Calón, digué: —Prego al Tribunal que no m'interrompi. Jo sol ja em desenrotllaré...

I efectivament, començà a desenrotllar-se d'una manera tan alarmant, que el professor l'interrompé paternalment:

—Home, esta pregunta se contesta son sólo leer la prensa.

—No me diga nada, por favor; estoy tan nervioso, que sus interrupciones me están acorazonando.

—Acosejo al examinando—intervingué el president—que se deje guiar por el profesor. Saldrá ganando con ello.

—Es que se la pregunta, pero estoy tan nervioso que no recuerdo los términos—replicà Sentmenat.— Me sucede como si me secasen el cerebro con una bayeta.

—Bueno, vamos a ver, voy a preguntarle algo muy fácil: definición del estupro.

—Ah, sí; esto lo sé muy bien. ¿No me interrumpirán, eh? Vamos, pues... Estupro es cuando uno va con chicas...

—Retírese, por Dios—saltà el professor, temorós de no arribar a temps amb la seva interrupció.

ANDREU A. ARTIS

DESPRÉS DE L'ESTATUT

El difícil inconformisme

Una bona història del catalanisme demostriaria que no hi ha hagut cap partit catalanista que, amb raó o sense, no hagi donat motius als castellans per parlar de la «hidra del separatisme». Aquesta «hidra» no és tal «hidra»: és un felú vulgar i més aviat gracios. No és cap pantera negra. Tothom ha pentinat i amoxiat una mica aquest gat domèstic. I ara, un cop aprovat l'Estatut, seguirà havent-hi gat en moltes cases. Però convé que aquest gat sigui molt domèstic i domesticat. Que s'estigui molt a casa, com una mena d'animal sagrat.

Negar l'existència d'uns nuclis protestataris més o menys importants no seria pas pràctic. Dones si existeixen, val més no ignorar-los. Davant d'aquests grups seria una tàctica molt poc intel·ligent emprar l'espasa. Cal pensar que és impossible sortir-se d'aquesta llei biològica: mentre hi hagi catalanisme hi haurà extremismes. El dia que els inconformistes aflueixin, s'afluixarà tot el catalanisme conservador. I no és impossible arribar a ésser una província sense esperit, però amb un estatut d'autonomia. Em sembla doncs evidentíssim que davant de l'extremisme calen molts miraments. Perquè l'extremisme—no vull usar l'altre mot per no espantar i perquè de tot això val més parlar-ne a mitja veu—ha estat molt fecund i li devem molt, començant per la proclamació de la República Catalana, fet que pesará sempre en la història del catalanisme.

Per part dels de dalt, davant d'aquest llevat protestatari, poden adoptar-se actituds diverses. La de la ironia, i allò de motejar-los de «patrioters», no és pas la posició d'un catalanista de raça. Si us penseu que aquesta força no té força, hi deixareu la pell, perquè sempre us tocarà perdre si us barreueu amb sentiments. La repressió, des de Catalunya mateix, pot donar resultats oposats a l'objectiu de l'home que volgués manejar l'espasa. Recordo que una vegada, En Cambó—em sembla que era en el cèlebre míting de la Barceloneta—va anunciar que, si venia l'autonomia, estava decidit a aplicar el rigor de la llei contra l'extremisme. Molta gent es va dolre d'aquesta declaració. Però estic segur que si En Cambó hagués governat Catalunya, la realitat no s'hauria ajustat amb la declaració de la Barceloneta.

El pitjor seria creure que hem arribat al capdamunt de tot. Cal pensar que a Irlanda, després de Cosgrave ha vingut De Valera. I per cert que també recordo que el més

eminent dels nostres escriptors polítics no dissimulava el seu enuig contra la tàctica del grup valerista davant l'actuació del grup que havia signat el Tractat de Downing Street. Sembla que l'actitud de l'Irlandès que no bada havia d'ésser signar el Pacte de Downing Street i tenir una comparseria que protestés immediatament. El cas és que, tot protestant protestant, es van aixamplant les llibertats d'Irlanda. El nostre cas s'as-

La bandera inconformista

sembla molt. I ara, encara que tinguem dents de llei, fa bonic que hi hagi un grup que demani carn.

Per part dels protestataris cal tant seny com entre els homes de govern. Si no vaig equivocat, hi ha tres grups que mantenen viu l'esperit de protesta: Nosaltrés Sols, el Partit Nacionalista Català i Estat Català, força d'extrema esquerra. I potser hi ha encara algun altre grup. I no sé si entre aquests grups s'hi pot incloure Palestra, organització que va manifestar el seu inconformisme davant l'Estatut.

Amb règim d'autonomia és possible que les personalitats de més relleu no vulguin saber res d'aquests grups, per la senzillera raó que entre els protestataris no hi ha béns a repartir. També és possible que es quedin sense plomes, perquè la major part de la gent que escriu s'anirà col·locant en llocs remunerats. I això seria una llàstima, perquè l'extremisme podria caure en mans molt pures, però inexpertes.

L'obligació d'aquests grups, al meu entendre, és actuar en un punt just que no pugui determinar l'actuació de les autoritats catalanes. Cal sobretot saber respectar les persones, sense planyer l'atac. I si ve un moment d'advertiment, sofrir-ne dignament totes les conseqüències.

L'extremisme catalanista ha fet molts sacrificis, ha estat el ferment de la llibertat, i encara serà capaç de més sacrificis i encara engendrarà més llibertat. Però tot això vol molta mà esquerra. Si tinguéssim la sort de veure un geni polític en els rengles de l'inconformisme!

MANUEL BRUNET

Mirant a fora

Els mals pagadors

A la crisi per què passa la Societat de les Nacions, de la qual parlàvem la setmana passada, cal afegir encara un altre entorpirment: l'estat financer.

En efecte, molts països, membres de la S. de les N., no satisfan la cotització que els pertoca; el total d'aquestes quotes s'eleva a 85 milions de francs.

El rècord, en aquesta matèria, el té Xina, que, no havent pagat ni un cèntim de la creació de la S. de les N., deu 47 milions. Alemanya està endarrerida en més de 13 milions. La majoria dels altres endeutats, són Estats de l'Amèrica del Sud, entre ells Bolívia i Paraguai, la qual cosa no els priva de mantenir de temps ha una guerra llarga i costosa.

Deia Benes, el delegat txecoslovac: —Aquesta pobre Societat de les Nacions! Ens queixàvem perquè no ha sabut impedir una guerra fent de policia, i ara resultarà que ni pot fer d'agutzill!

Un resum

—En una paraula, es tracta d'arranjar la qüestió dels deutes sense arranjar els deutes. Així ha resumit Paul Claudel les negociacions començades entre el govern dels Estats Units i el de França. I el conegut dramaturg pot saber-ho, essent ambaixador francès a Washington.

Aquest faltava

Arnaldo Cipolla, que des de l'Índia escriu cròniques per a La Stampa de Torí, ha descobert el nou profeta indi.

Segons els amics d'aquest darrer, la fórmula de Gandhi per tal de fer renèixer l'Índianisme no recidirà. Cal recórrer a Swami Vivekananda. Però, com que aquest pensador ja és mort ja cosa de trenta anys, s'ha de tractar d'un Vivekananda reencarnat. I ja l'han trobat.

Té vint-i-quatre anys, Vivekananda II, i l'any que ve començarà el seu apostolat. Es celebrarà un gran congrés de les religions, al qual assistirà vestit de vermell i amb turbant groc, i predicarà, posant de relleu la situació miserable dels seus compatriotes. Espera que plouran els donatius per alleujar llur sorti. Després, vindrà a Europa, però, diu, «Europa seguirà escèptica davant els meus plans». Desembarcarà a Ceilan el 15 de gener de 1937, exactament: «el clamoreig formidable s'eleva de la humanitat hindú per saludar-me. Tota l'Índia serà un cos islàmic amb un cor vedic.»

—I després? —preguntà Cipolla. —Després, passaré, com passa tot. Però abans hauré pagat l'Índia al canvi de la recerca de Déu, de la conquesta de la Suprema Realitat, allunyant-la de les lluites polítiques i socials. Moriré als quaranta anys, al monestir de Belur, davant el Ganges, sota un sol esplèndid, al costat de la foguera preparada amb les meves materials mans.

Nacionalisme a ultrança

El nacionalisme turc ja s'engresca una mica massa. Ara, no sols vol ressuscitar paraules turques ja caigudes en desús i bandejar tota paraula d'origen estranger, sinó que sosté que el turc ha donat paraules a tots els idiomes. Així, el mot cultura, que en alemany s'escriu amb k, seria un derivat del turc kiltur; pijama vindria de les paraules bei i jame; «oportat pel bei».

Però tots aquests entreteniments no interessarien gran cosa, si no fos la decisió de l'Assemblea nacional ordenant als funcionaris de comunicacions de retornar com «adoneguts» tot el que sigui adreçat a Constantinoble. Oficialment almenys, aquesta ciutat ja no existeix.

S'ha volgut designar la gran ciutat amb el nom que abans sols n'indicava una part, i englobar en aquest nom els barris de Galata i Pera, denominacions d'origen grec, com del mateix origen és la paraula escollida, Estambul. És clar que els perses neguen l'origen grec d'aquest mot i el creuen una deformació d'Isambul (ciutat de molts musulmans).

No serà pas la primera vegada que Constantinoble canvia de nom: Tsarigrad pels eslaus, Der i Saad pels àrabs, Mitzilgard pels varanges, sense parlar de Bizanci...

Diplomàcia i indústria

El ministre de Txecoslovàquia a Viena, Hugo Vavrecka, ha dimisit el càrrec per anar-ne a ocupar un altre a les fàbriques de calçat de Bata, el suïcida.

Senyals dels temps, s'ha dit. Avui, un diplomàtic ha de posseir prou coneixements d'ordre pràctic perquè pugui ocupar-se de negocis amb tanta competència com de qüestions polítiques. I a Txecoslovàquia, país jove que hagué d'improvisar uns diplomàtics, el canvi d'ocupacions de Vavrecka no ha causat cap sorpresa.

Ja havia dit un ambaixador francès que la diplomàcia i el comerç segueixen el mateix mètode: comprar barat i vendre car.

La fi de la llei seca

D'ençà que és qüestió de l'abolició de la llei seca, corren els rumors més fantasistes per tots els països productors de vi que abans n'exportaven als Estats Units. Fins s'ha parlat ja de comandos fantàstiques.

Massa aviat, encara. En el més probable dels casos, la fi del règim sec no tindria lloc abans de l'any 1934. Si en les properes eleccions, és elegit un nou president, no entrarà en funcions fins l'abril de 1933, i el Congrés no es reuniria fins a l'octubre vinent. Encara es diu que, com en altres matèries, no es faria una llei uniforme per a tots els Estats, sinó que cada un d'ells tindria llibertat de fer-se una legislació pròpia quant al consum de begudes alcohòliques.

Mentrestant, els bootleggers es deuen afeanyar a fer negoci, veient-se amenaçats en un futur pròxim en llurs mitjans d'existència.

PRELUDI D'UNA REVOLUCIÓ

La dictadura portuguesa

El lector curiós que, desconeixent el pròxim passat de la política portuguesa, comencés ara a llegir els periòdics de Portugal, tindria la impressió que aquell país és una mena de paradís perdut en una Europa perturbada i desfeta. En efecte, la premsa portuguesa no debat problemes polítics, socials o econòmics sinó en llurs generalitats, gairebé en el terreny doctrinal. Els casos

indignar la policia—que és avui un poder de l'Estat a Portugal—i els realistes que, no podent dur a terme una restauració monàrquica, s'accontenten no tenint una república veritable. El Govern va dimitir i hom en va organitzar un altre sota la presidència del Dr. Oliveira Salazar, que des de 1928 era ministre de Finances.

Aquest dictador va declarar immediatament que no era arribada l'hora de pensar en una nova Constitució, i la censura rebé ordre de no permetre que els periòdics en parlessin més. Totes les altres manifestacions de l'opinió pública foren també rigorosament prohibides. Aquest és l'actual govern, que ha accentuat el caràcter absolutista i despòtic de la dictadura, i avui, a l'horitzó polític de Portugal no existeix cap esperança de millorament de la situació per iniciativa dictatorial. Naturalment, no calia esperar altra cosa de l'actual President del Consell, que s'inspira en una ideologia política medieval, que viu fora de les realitats contemporànies i ignora les aspiracions de les masses populars.

El general Carmona

Oliveira Salazar s'expressa verbalment o per escrit en un to sentencios; molt més si està en compte que l'adversari està impossibilitat de discutir els seus arguments i d'apreciar la seva acció ministerial. Es considera un messiàs i al mateix temps un Cèsar, i davant d'ell no hi ha més remei que acceptar tot el que diu i fa sota la pena de les majors contrarietats. És un catòlic apòstolic i romà—en la pitjor acceptació d'aquestes paraules—que vol injectar en la política les concepcions dogmàtiques de la seva religió. I aquest és el veritable dictador.

El general Carmona, desconegut oficial de cavalleria que exerceix les funcions de cap de l'Estat, no és més que un ninot de palla en les mans de Salazar. Salazar és el veritable cap de la dictadura portuguesa, els braços de la qual són la policia i la censura. Aquestes dues institucions han portat a terme a Portugal els majors crims. La primera resuscita les pitjors tortures de la Inquisició. A no ésser a Rússia o a Itàlia, en cap país del món civilitzat no hi ha avui una policia tan poc escrupolosa, cínica i inhumana. Els crims de la censura són d'un altre ordre, però no són menys abjectes. Els pensadors portuguesos, amordassats, i els estrangers no poden ésser coneguts a Portugal quan les seves produccions, d'alguna manera directa o indirecta, són considerades atemptatòries contra l'esperit reaccionari que dirigeix la dictadura. Molts periòdics, revistes i llibres estrangers estan prohibits a Portugal i els films de tendències polítiques o socials són minuciosament esportats de tot el que sigui un atac, una censura o una ironia contra la ideologia reaccionària. Alguns són totalment prohibits. Fou prohibida, per exemple, l'obra mestra de René Clair, un dels primers cineastes d'avui, *A nous la liberté!*

Com és que el poble portugués, tan liberal, tan gelós de les seves tradicions populars, tan afecte als principis republicans i democràtics, suporta aquesta miserable dictadura?

Però tot té un límit, i un dia vindrà que ni la censura, ni la policia, ni l'exèrcit no podran contenir els ímpetus de revolta del poble de Portugal contra la dictadura monàrquica o clerical que presideix ostensiblement el general Carmona, però que és de fet dirigida i inspirada per l'actual president del Consell, Oliveira Salazar, reencarnació dels autòcrates medievals, Torquemada de la República Portuguesa.

MIGUEL DE ABREU

Ex-diputat republicà

Recomanem als nostres lectors que no deixin de llegir, a la primera pàgina d'aquest número, "De dijous a dijous", on es dona compte de les iniciatives que "Mirador" començarà a desenrotllar immediatament

Tramvies de Barcelona, S. A.

Es posa a coneixement dels senyors possessors de les nostres Accions Preferents 6 per 100, que a partir del dia 15 d'octubre propiament i contra entrega del cupó núm. 14 de les mateixes, es pagarà a compte dels beneficis de 1932 el dividend de 2 per 100, l'import líquid del qual, deduïts els impostos legals, és de pessetes 9'0225 cada un, en els següents establiments bancaris:

- A Barcelona: S. A. Arnús-Garí i Banca Marsans, S. A.
 - A Madrid: Banco Internacional de Industria y Comercio i Banco de Vizcaya.
 - A Bilbao: Banco de Vizcaya.
 - A València: Banco de Vizcaya.
- Barcelona, 28 de setembre de 1932.

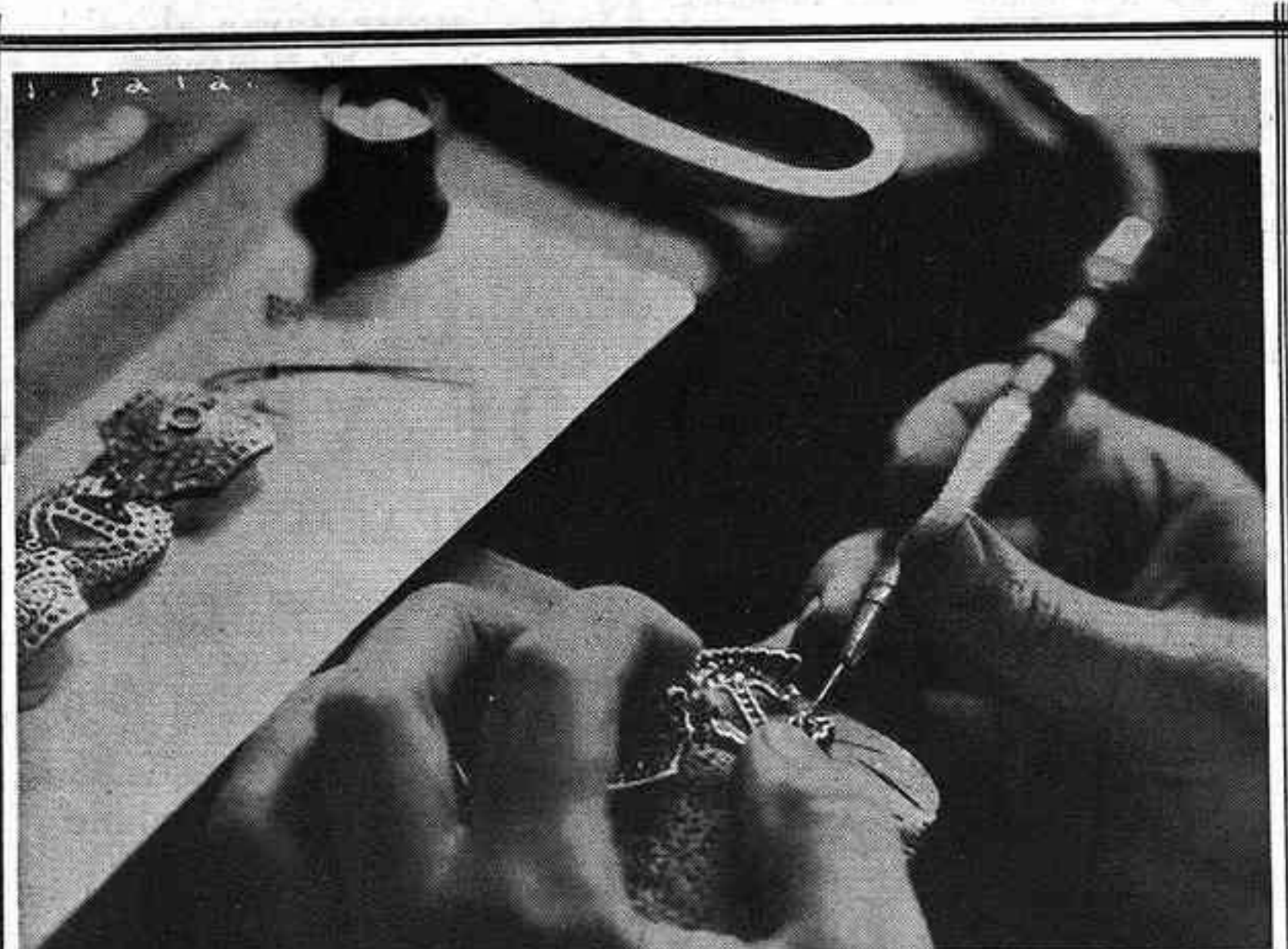
El Director General, ALFRED ARRUGA

Tramvies de Barcelona, S. A.

Es posa a coneixement dels senyors possessors de les nostres Accions Preferents 6 per 100, que a partir del dia 15 d'octubre propiament i contra entrega del cupó núm. 14 de les expressades accions, es pagarà a compte del benefici de 1932 el dividend de 3 per 100, l'import líquid del qual, deduïts els impostos legals, és de pessetes 6'7575 cada un, en els següents establiments bancaris:

- A Barcelona: S. A. Arnús-Garí i Banca Marsans, S. A.
 - A Madrid: Banco Internacional de Industria y Comercio i Banco de Vizcaya.
 - A Bilbao: Banco de Vizcaya.
 - A València: Banco de Vizcaya.
- Barcelona, 28 de setembre de 1932.

El Director General, ALFRED ARRUGA

J. ROCA

Els mestres i fadrins que treballen en les Joieries són com a cirurgians que manipulen sobre la matèria més delicada que es coneix: la carn freda de les pedres precieuses.

JOIER - CREADOR

RAMBLA DEL CENTRE, 33 PASSATGE BACARDÍ, 2

EL CINEMA

L'ACTUALITAT

Tres estrenes

Si tractéssim de classificar els films per matèries, veuríem com el nombre d'assumeptes és restringit. Sembla que embalar-se en un assumepte inèdit constitueix sempre una aventura arriscada que no tempta gaire els productors, el mateix els de Hollywood que els de per aquí Europa.

Un tema ple de possibilitats, i que per força ha d'interessar la curiositat del públic, és el que ens ofereix la vida dels estudis, el cinema vist per dintre.

Aquests darrers dies hem pogut veure

sumpte del film *Mercat d'escàndols*, el qual ens mostra un director mancat d'escrúpols que no persegueix sinó donar el màxim de sensació a les seves informacions. És l'obsessió de la primera pàgina. Capaç de fabricar les noves quan no n'hi ha de prou bones. És un medi ple d'intrigues i d'emocions, un assumepte mogut, capaç de donar un bon film. Però aquest de què parlem s'apuntala en una anècdota massa indiferent per a poder agafar consistència. És un film només discret. Un assumepte queensem

«Sota falsa bandera»

Forasters a Hollywood. Tractant-se de forasters, ja sabem de quins es tracta. Són la parella famosa de la Universal, George Sidney i Charlie Murray. Hom veu en aquest film amb quina facilitat una noia ascendeix a star i amb quina mateixa senzillesa s'estrella per a no tornar mai més a figurar. La protagonista, excelent actriu, manada de condicions fonogèniques, frasca i és arregonada amb l'adveniment del sonor. És l'hora feliç per als compositors, és l'hora feliç per al seu promès, que fa cançons meravelloses per als films del moment. I el xicot comença a tocar dòlars, quan tot d'una ve un altre canvi de vent. Prou cançons en els films! És el darrer mot de Hollywood. Des d'ara l'atenció es concentra en els films parlats i triomfen els professors de declamació. És així que el noi i la noia tornen al poble d'on havien marxat plens de cabòries, després d'haver conegut breus dies la joia de Hollywood.

El film, doncs, interessa per tal com recull un moment interessantíssim de la història del film, les seves darreres vicissituds, que tants enrenous han produït arreu, entre actors, productors i empresaris. És obra de Francis Dillon, productor francès aclimatat totalment a Amèrica.

Un tema avui també bastant en voga, és el del món del periodisme, que és l'as-

veure aviat millor tractat, ja que hi ha un film de Lewis Milestone sobre un tema semblant, que esperem amb certa confiança. A més, els nostres lectors han de recordar el film de Bancroft periodista, de la darrera temporada.

Finalment, un altre tema que també està donant una llarga tanda de films, és el de l'espionatge. La història secreta de la passada guerra, que una bibliografia copiosa de memòries i reportatges va traient a la llum, ofereix als productors un ric arsenal d'idees. Ara hem vist, sobre aquest món de les intrigues de l'espionatge internacional, un film alemany, *Sota falsa bandera*, que no està pas del tot mancat d'interès. És obra de Johannes Meyer, que entra de ple en aquella fórmula germànica que tant escau a aquesta classe de films. Molt bé d'interpretació, amb Carlotta Sussa i Gustav Fröhlich. Com que els programes avui són d'una banalitat aclaparadora, *Sota falsa bandera* és un film que gosaríem recomanar, a desgrat de tots els seus defectes.

I ara diguem que al nostre entendre ha estat un error obrir els locals amb un material tan fluix. Això crea — podem palpar-ho tots — una atmosfera de recel que en res no pot ésser profitosa a la prosperitat dels cinemes. Per la nostra banda, hem de dir que els films que hem vist d'ençà que s'han obert els cinemes, llevat d'una o dues excepcions, no són pas obres per encoratjar la tasca d'un crític. I amb tot, hi ha films en stock en quantitat abundant, films amb excel·lents garanties, dels quals tenim tot de bones referències.

No direm que estem perplexos en veure la marxa de les coses, perquè ja coneixem prou com va el món del cinema a casa nostra, ja el sabem ple d'arbitrarietats i contingències; però en manifestar-nos així, a més a més de constatar un fet del qual cal informar el públic, justifiquem el caràcter de divagació que forçosament ha de pendre una nota d'estrenes com la d'avui. Sortosament demà veurem *L'Atlàntida*, de la qual podem ocupar-nos la setmana vinent. Ben aviat, també, podem veure *Noies d'uniforme*, i per això esperem que tot seguit podem sortir de la depressió per la qual passa ara l'espectacle cinematogràfic.

J. PALAU

PANORAMA

«Noies d'uniforme»

Ha estat ajornada fins als darrers dies d'octubre la presentació que MIRADOR està preparant del formidable film alemany *Noies d'uniforme*, la còpia del qual no hem pogut obtenir per a la data anunciada. Continuen rebent-se encàrrecs a la nostra administració. Si alguna de les persones que té butaques encarregades no està d'acord amb el canvi de data, pot passar per l'administració de MIRADOR on se li farà efectiu l'import de les mateixes.

Greta, anul·ladora de galans

Una periodista americana ha remarcat en un article recent la influència corruptora que Greta Garbo exerceix damunt els galans que li serveixen de «partenaires». La llista inclou els noms següents: Ricardo Cortez (a *El Torrente* i *Entre naranjos*, 1925), Antonio Moreno (a *La terra de tots*, 1926), John Gilbert en una sèrie de rols des de 1926 (*El dimoni i la carn*) fins a 1928 (*La dona lleugera*), Lars Hanson (a *La dona divina*, 1927), Conrad Nagel (a *La dama misteriosa* i *El Bes*, 1928), Nils Aster (a *Orquidees salvatges* i *Temptació*, 1928), Charles Bickford (a *Anna Christie*, 1929), Gavin Gordon (a *Romance*, 1930) i Robert Montgomery (a *Inspiració*). Els nous galans que encara no hem vist són Clark Gable, Melvyn Douglas i Ramon Novarro, i per aquest cantó no pot precisar-se res.

Però, en els altres casos, el fet és innegable. Després de treballar amb Greta Garbo, el prestigi d'aquests homes creix, però es perd definitivament el seu rastre. Seria aquesta una estranya qualitat del «vampirisme» de Greta que afectaria lamentablement la vida professional dels actors?

No ho sabem. El cert és que ara per ara treballar amb Greta sembla una cosa arriscada.

Les proves canten. Ricardo Cortez, nota la periodista Ruth Bierx, va trigar sis anys, després d'*El torrent*, a refermar el seu prestigi d'actor. Antonio Moreno va enfonsar-se definitivament. No tenim pas proves d'una resurrecció seriosa. John Gilbert! Potser el cas més colpidor de desaparició violenta, sensacional. Algun que altre film, però mai més l'esplendor de la seva hora gloriosa, fent parella amb la misteriosa escandinava. Lars Hanson ha restat, també, anul·lat. No se'n sap res. Sembla que és a Suècia. Conrad Nagel tenia davant seu una via claríssima de triomf. Greta l'hi ha estrocat absolutament. Nils Aster, que és prestigi amb *Orquidees salvatges*, ha sofert després un descens enorme en la seva carrera.

En canvi, Greta resta! Deixa a banda i banda «cadàvers» de prestigis, i continua. Els americans han dreçat fins a quaranta quatre legendes per a explicar el fet. Però això ja són anècdotes de publicitat a tant la ratlla.

El sonor poliglota

Hom parla de la limitació que per al cinema suposa la invenció del sonor en allò que fa referència a la seva universalitat.

Un periodista remarca, però, que el fet que un film sigui parlat en llengua diversa de la que hom utilitza en un país, no és pas l'inconvenient més gros que troba per a la seva explotació. A part el cosmopolitisme que afavoreix aquests canvis, hom nota que molta gent s'ha acostumat a veure films en llengües que no entén, sense cap molèstia. Interessant, naturalment, molt més que les mudes, ja que el so afegeix expressió de tota manera.

Als Estats Units hom projecta films en nou idiomes, i de vegades no és pas la versió anglesa la que interessa més. A París, a més a més dels films en anglès, alemany, iidditx, italià i espanyol, han començat a projectar-se films en hongarès... París, doncs, bat el rècord de «babelisme».

NOVETATS

EN CAMISES

Jaume I, 11

Telèf. 11655

UN TEMA DISCUTIT

Reportatges cinematogràfics

Sembla que després d'una interrupció de deu anys, existeixen algunes cases de Barcelona que es proposen tornar a fer el reportatge cinematogràfic nacional. D'ençà que la casa Pathé i la Gaumont (i suposem que alguna altra, que ara no recordem) varen plegar, no sabem ben bé per què, de registrar cinematogràficament l'actualitat barcelonina i madrilenya, les firmes establertes a la nostra havien abandonat en absolut aquest aspecte tan important del negoci del film. A Barcelona i a tot Es-

Parodiant aquesta frase, podríem dir que hi ha anys que no passa res.

La missió del film documental, com han demostrat a l'estranger, sobretot als Estats Units, s'assembla més a la d'un periodisme que podríem anomenar animat, que a altra cosa. Estem tips de veure a la pantalla infinitat d'escenes d'un interès mínim. Es comprèn: no tots els dies es declara una guerra i no totes les setmanes hi ha un terratrèmol. Però entre la guerra xino-japonesa i l'assassinat de M. Doumer, hi ha

De l'arribada del senyor Azaña

panya han ocorregut fets importantíssims, dels quals hem perdut lamentablement l'ocasió de tenir-ne un document cinematogràfic, el document més viu, més directe, d'un valor inapreciable.

Vingué la proclamació de la República, i alguna firma improvisada cuita-corrents uns reportatges de l'històric esdeveniment. A Madrid, ens sembla que fou la casa Fox que aconseguí rodar un documental sonor bastant apreciable. A Barcelona, la bona voluntat de la Cinaes va estrellar-se davant la manca d'elements tècnics i, de qualsevol manera, va impressionar mediocrement algunes escenes mudes de les jornades glòries de la República Catalana. Anys a venir, la imprevisió que féu possible aquest desastre (sí: no comptar amb un bon documental d'aquells moments històrics, és un desastre), ens serà reprotxada amb una acritud que ara no imaginem.

Entre les moltes coses que hem d'agrair a la República, hi ha la d'haver decidit algunes firmes barcelonines a tornar a fer reportatge cinematogràfic. Darrerament hem vist l'arribada de la volta ciclista a Catalunya, la commemoració de l'Onze de Setembre i, finalment, la recepció dispensada pe poble de Barcelona al senyor Azaña i als parlamentaris espanyols. Aquesta solennitat l'han registrada dues cases diferents: la Fox i l'Orpheu Films.

Assistim, doncs, a un revifament del reportatge cinematogràfic local?

Seria grotesc creure que el film documental no té altra raó d'existir que la de registrar els fets d'alta volada històrica. Els catalans, des de fa un any i mig, estem un xic mal acostumats, en aquest aspecte. Hem viscut tantes diades històriques, tants fets memorables i tants esdeveniments immortals, que, amb un xic d'irreflexió, podríem arribar fàcilment a la conseqüència que els reportatges cinematogràfics són una mena d'Història Universal animada. No. Ja anirem veient que en la vida hi ha molts dies que no són ni mitjanament històrics i que no tots els països viuen en una constant agitació de cara a la posteritat. «Hi ha anys — deia un amic nostre — que un no té ganes de fer res.»

mil petites coses positivament interessants, que fan de molt bon veure.

Des de l'aparició del sonor, el film documental s'ha enriquit d'una manera insospitada. Des de la butaca del nostre cinema, veiem i sentim les persones i els sorolls de tot el món. Això aviat és dit, però a nosaltres, encara avui, ens fa una gran impressió. I junt amb nosaltres, la major part del públic, com ho demostra l'èxit extraordinari que tenen aquesta mena de films. El cas del Publi-Cinema és un exemple convincent.

Si comptem, doncs, amb un públic addicte, per què no llançar-nos d'una vegada a l'explotació seriosa del reportatge local? És evident que sí al nostre públic li interessa sentir la veu de Mr. Hoover, de veure la pipa d'Herriot i el bigoti de Hitler, li ha d'interessar encara més la intimitat del senyor Macià i la vida del senyor Azaña. Posem mans a l'obra.

Cal, només, una cosa: que els reportatges siguin ben fets. No pretenem pas que aquí es pugui improvisar de cop i volta la prodigiosa organització que en aquest ram tenen els americans. Però sí que podem aspirar, almenys, a tenir uns reportatges nacionals de la categoria dels francesos, pobres i alegres.

JOSEP MARIA PLANES

HEUS AQUI ELS RESPONSABLES

dels plens absoluts del COLISEUM als onze dies d'haver-se estrenat

UNA HORA CONTIGO

El miracle d'EL DESFILE es repeteix

Es un film Paramount

ATLANTINA

Demà, divendres Studio Cinaes presenta en

SESSIÓ DE GALA

l'obra d'art exemplar únic deguda al geni de

G. W. PABST al

TIVOLI

MOLT AVIAT

ELS ARTISTES ASSOCIATS

presentaran al saló

FEMINA UN LOCO DE VERANO

(PALMY DAYS)

Producció Samuel Goldwyn dirigida per Eduard Sutherland Divertida comèdia musical interpretada per Eddie Cantor Charlotte Greenwood i una legió de formosíssimes "girls"

EN PREPARACIÓ

Film dirigit per Anatol Litvak

EL TEATRE

TEMES ETERNES

La decadència de l'art líric

Des de fa molt de temps, a Europa més que a Amèrica, i especialment a França i a Itàlia, hom travessa una greu crisi teatral, tant pel que fa a l'art còmic com al líric, encara que és aquest darrer el més afectat per la crisi.

Un exemple recent d'aquest marasma teatral ens el dona el que ha ocorregut al segon teatre de música de París i un dels principals d'Europa: l'Opéra Comique. El director d'aquest gran teatre, no creient ja en la possibilitat de continuar dignament en les seves funcions, ha pregat al ministre d'Instrucció Pública i Belles Arts — que és qui nomena els directors de l'Opéra Comique — d'acceptar la seva dimissió.

Quan hom pensa que aquest director és Louis Masson, un dels més competents i hàbils directors de teatre, es pot comprendre com han d'ésser de greus els obstacles que s'interposen a l'actuació del gran teatre.

Per ara, el ministre ha nomenat un comissari governatiu, i s'ha posat a la difícil recerca del successor de Masson.

Però no és precisament de la crisi del teatre de la rue Favart que volem parlar en aquestes ratlles, sinó més aviat de la crisi general que travessen gairebé tots els teatres europeus. Crisi de doble aspecte, perquè és crisi de producció i crisi d'interessos.

Volem, de moment, limitar-nos a alguns apunts sobre la crisi de la producció. El repertori és, aparentment, molt ric, però si se'n treuen les òperes antigues — de les quals digué Verdi, no sense raó, que són sempre noves —, i algunes, poques, de modernes, en queden moltes que no són del gust del públic, especialment del públic que paga, que és el que efectivament decreta l'èxit i la permanència d'una obra. Per tant, un empresari, entre les incompresibles òperes existents, ha de limitar la seva tria a les que són ben rebudes pel públic i que poden ésser interpretades amb els artistes de què disposa actualment en el camp artístic.

Tenim doncs, en substància, un nombre més restringit del que es creu, d'òperes representables, i sempre dels mateixos autors: Verdi, Bellini, Rossini, Donizetti, entre els antics; Puccini, Massenet, Mascagni, Leoncavallo, Bizet, Charpentier, etc., entre els moderns.

Però es pot, totes les temporades, repetir quasi estereotípicament, les mateixes òperes? Això no ha semblat oportú a molts empre-

saris, i a manca d'autors del gènere dels anomenats, s'ha recorregut al gènere dit clàssic, a les òbres de Wagner i d'altres grans músics, que si són apreciades i compreses pels intel·lectuals i per tots els cultivadors de la música, no són del gust del públic mitjà, d'aquell públic que paga i que produeix les grans recaptacions, públic que vol passar l'estona i prou.

Els predecessors de Louis Masson, els famosos germans Isola, que durant tants d'anys han dirigit l'Opéra Comique, i que sabien interpretar els gustos del públic, no es movien del repertori més comú: *Carmen*, *Bohème*, *Pagliacci*, *Cavalleria Rusticana*, *Pescatori de Perle*, *Fra Diavolo*, etc., i el teatre s'omplia cada nit, cosa que de passada consentia la possibilitat d'interpretar excel·lents.

Critcats d'escàs sentit artístic per molts diaris, els germans Isola cediren llur lloc al mestre Masson. Aquest ha volgut donar a l'Opéra Comique una directiva més elevada, i, en comptes de *La Bohème*, moltes vegades ha posat *Pelléas et Mélisande*, espectacle meravellós, si es vol, des del punt de vista artístic, però sala gairebé buida per absència del públic mitjà, d'aquell públic que vol passar una bona estona i que prefereix, per exemple, els cants de la cigarra espanyola i de la llanguida Mimí a totes les pàgines més denses de genialitats musicals.

I així el dèficit de l'Opéra Comique ha assolit proporcions verament catastròfiques. Cal afegir que el que ha ocorregut al teatre parisenc ha ocorregut poc més o menys una mica pertot?

Una de les més grans artistes que hagi tingut el teatre líric, la nostra il·lustre amiga Gemma Bellincioni — que inicià la seva gloriosa carrera als setze anys a penes, en teatres espanyols —, ens deia no fa gaire, a propòsit de la sempre creixent deficiència d'òperes noves:

—Els compositors moderns són pocs i no són a l'altura de les grans tradicions musicals. Una de les causes de la dolorosa crisi és conseqüència del modernisme exagerat i invasor. El gran públic vol gairebé exclusivament música melodiosa, de fàcil comprensió, que li guanya el cor, i no és de cap manera favorable a les noves òperes compostes segons les darreres troballes o provatures musicals. En això, entre crítica pública hi ha un dissentiment inguàrdia. Quantes òperes que, havent estat exaltades per la crítica, es tenia raons de creure que haurien romàs al repertori, han estat en canvi representades poquíssimes vegades?

Els joves compositors es troben quasi sempre davant aquest dilema: o acontentar la crítica i seguir les tendències modernes, o bé abandonar-se a la música fàcil, melodiosa, de gènere... no nou, que, tot i fent-los guanyar el favor del públic, els exposen als blasmes de la crítica, la qual exerceix una influència de vegades decisiva sobre la sort d'un compositor.

Giacomo Puccini tenia aquest mèrit: saber conciliar les exigències de la tècnica més progressista pel seu temps amb les exigències del gust popular.

Potser no manca raó a Clément Vautel, que, ocupant-se des de *Le Journal* de la crisi de l'Opéra Comique, observa que per salvar el teatre líric calen nous Puccini, nous Massenet, nous Bizet, perquè si no es revelen noms d'aquesta talla, no queda sinó desesperar-se sobre la sort del teatre líric. L'òpera i l'òpera còmica moriran com ho mort la tragèdia.

YOGAM

Un record liceístic

Era una nit que es representava *Il Barbieri* i, tot d'una, el president de la Junta dona una ullada a l'orquestra i veu molts seients buits. Corrents, se'n va a la llotja d'En Juanito Marsans i comença a comptar:

—Un, dos, tres... sí, total cinquanta.

Estupefacció del senyor Rull.

—Em sembla — diu a En Marsans — que l'empresari ens enreda. Vaig a convocar Junta.

Un xic esperats, es reuneixen els prohoms del Liceu i el senyor president comença dient:

—Senyors, els he cridat perquè hem de posar una multa a l'empresa. Figurin-se que el contracte diu ben clarament que hi haurà setanta professors d'orquestra. Ara els acabo de comptar i només n'hi ha cinquanta. Què els en sembla?

—D'acord — exclamaren tots els restants.

—A veure, Carrossona; posi un comunicat a l'empresari penyorant-lo per falta de professors a l'orquestra.

—Perdoni, senyor president — observà En Carrossona un xic escamat —, però de dir-li que hi ha els que requereix la partitura.

—Com, què diu?

—Ja veurà, és que *El Barbero*, sap, està escrit per a orquestra reduïda, i si no hi ha més músics és perquè no en necessita més la partitura.

—Lavors, amb aquest truc l'empresari s'estalvia diners.

—No, senyor, perquè cobren igualment.

—Es a dir — preguntà el senyor Rull —, l'empresa també els paga encara que facin festa?

—Sí, senyor.

—Lavors que toquin els que vulguin mentre l'empresa pagui — digué finalment el president, i donà per acabat l'acte.

MUSIC-HALL

La dansa i la cançó

Inteligència contra instint... L'eterna baralla. A la nostra època, aquesta lluita ha esdevingut més intensa. En la pintura, el cerebralisme cubista, que havia degenerat en acadèmisme decoratiu, va provocar la inevitable reacció instintivista. El crit inarticulat de Dada, primer. La violència sobre-realista, després. En la dansa, instintivisme i instint es barallen amb idèntica convicció. La dansa clàssica, un dinamisme i una plàstica eminentment intel·lectuals, no ha sofert cap transformació marcada del Re-

el que volíem dir quan afirmàvem que Clarel ballava amb el cap mentre que ell ballava amb els peus. Evidentment, la nostra afirmació no significava menyspreu. John Bux, dins la seva especialitat, té una tècnica perfecta. Té unes cames meravelloses. Posseeix la *souplesse*, la difícil facilitat que cap ballarí d'ací no té. Ja ho deíem temps enrera en aquestes pàgines. Però el seu art és una cosa eminentment mecànica, purament muscular, sense gota de gràcia ni de fantasia. És a dir, sense allò que Clarel, que no té la tècnica de John Bux, posseïx en abundància. Quan aquest ballarí de Vic delata més escandollosament la seva penúria de gràcia és quan, arrebconant momentàniament el ball, fa paròdies parlades del coix, de l'apatxe, etc. És aleshores quan demostra que la seva fantasia és nul·la i que les seves danses són un pur afer d'elasticitat. De peus, no de cap.

Fa pocs dies, la Rosita Fontanar va presentar al Romea un espectacle titulat *Fontanar's Show*. La Fontanar és la cupletista més completa que tenim. Posa en joc tots els ressorts expressius i el seu art és d'una gran complexitat. La dicció, el rostre, el cos, les mans, tot col·labora a subratllar el ritme i el sentimant dels seus cuplets. El seu art s'affina cada dia més i les seves cançons són un prodigi de subtils insinuacions. És la darrera cultivadora d'aquell gènere que, amb la Fornarina i la Meller, conegué la màxima esplendor.

Lucy Glory actuava també en aquest espectacle. Aquesta senyora, que es fa anomenar *el alma del tango*, és una mena de vampíresa argentina que canta tangos convencionals i poc raçats. Acompanyada per tota l'orquestra, inunda el públic d'una veu potent i bastant modulada. Però el més important és la seva façana. Lucy Glory no és pas una argentina de pura sang. És més aviat Buenos Aires cent per cent. És a dir, un producte del creuament de races que s'efectua al port del Plata. Uns cabells negríssims, uns ulls de pantera i una arrogància meridional, que ha d'haver heretat d'algun besavi italià que va emigrar a l'Argentina. I, a més, aquell luxe *rastró* que Buenos Aires, província de París — *frappé, fané*, altres gallicismes, abunden en el dialecte argentí —, ha anat a cercar en els nous rics de la capital de França. (París és la gran obsessió criolla de sempre.) Tot plegat una barreja picant i torbadora, que fa suposar com han d'ésser les dones fatals que sedueixen marinerets càndids en els *baïllongs* de l'illa del Tigre, de La Boca, de Barracas del Norte i d'altres suburbis de Buenos Aires.

SEBASTIÀ GASCH

John Bux

naixement ençà. Noverre, Dauberval, Viganò, els Taglioni en modificaren de vegades l'aspecte. Però l'essència no ha canviat radicalment. I a principis d'aquest segle, s'observa ja la decadència. És la fi de tots els classicismes. La caiguda en l'acadèmisme. I la dansa clàssica comença a estereotipar-se. Esdevé mecànica. I, naturalment, sorgeix aviat la reacció. L'instint reivindicat els seus drets. Vingut de les dues Amèriques, inunda Europa de folklore intuïtiu. Del Nord, arriba el *cake-walk*, la bambola dels negres passada pel sedàs ianquí. El Sud ens porta el tango argentí, i la postguerra fa triomfar el primer, l'afroamericantisme. El *rag-time* s'imposa violentament. Els *steppers* negres fan estremir els *tabladors* europeus amb el seu repeteig obsessiu de talons. L'expressió instintiva i crua del ritme. El ritme a l'estat pur. El negre, amb el *staccato* furios dels seus peus, és un instrument de percussió, un veritable timbal. I, per tal de donar més sonoritat a aquesta bateria pedestre, es cobreixen els empostissats de sorra, neixen les *claqueïtes*. Però després de la Baker, el ritme s'endolceix. Douglas el sotmet a l'humor. Cessa el soroll. Reneix el silenci. El ritme es subtilitza. Només és indicat. Gairebé escamotjat. I els ballarins que anomenen de goma, perquè tenen una elasticitat de contorsionista, només indiquen lleument el sentiment íntim i subtil, interior, del ritme, el sentit del ritme que porten arrapat dins ells.

John Bux és d'aquests. Aquests dansaris català s'ha prodigat molt a Barcelona aquests darrers temps. L'hem vist al Tivoli, on ha actuat tot l'estiu. I molt recentment al Còmic amb els Espectacles Al del Río. Aprofitarem aquestes exhibicions per a dedicar-li un comentari. I com que hem sabut que una al·lusió que li fem ací mateix li feu agafar una gran enrabiada, aclarim

De la crítica teatral

Altres vegades, en parlar de coses de teatre, hem tingut ocasió de fer ressaltar la superficialitat de la crítica teatral.

Hi ha, en canvi, una superabundància de gent que, amb més o menys coneixement de causa, amb una major o menor preparació, en parlem. Ens en sortim de la millor manera que podem. Però la crítica, si per tal s'entén tenir una visió objectiva, una visió de conjunt, i la intuïció de saber desitjar allò que és immutuable, que és etern, del que és circumstancial, del teatre, és ben lluny d'això.

I és que la funció de la crítica és complexa; i el teatre és més difícil de jutjar del que sembla. Per altra part hi ha una relació, uns lligams evidents entre la crítica — funció orientadora — i l'estat que travessa el teatre. Al floreixement d'aquest corrent automàticament una floració crítica. Si no, recordeu un dels períodes més brillants del teatre català. Deixem de banda, en referir-nos-hi, la qüestió de la qualitat, la qual, a la curta o a la llarga, és un problema a escatir, si més no, per tal de desitjar els seus defectes, i alhora justificar-los, tot separant-ne les qualitats. Aquest període és el del teatre pitarrès.

Es evident que al voltant del pitarrisme es bastiren els fonaments de l'edifici, encara inacabat, avui, del nostre teatre. I una de les falques més sòlides en fou la crítica, personificada amb l'Ixart.

Es d'aquest que volem parlar. Avui a penes ningú no el recorda. Obeeix a una lògica fatal i ens hi hem de conformar. Tot i això, qüestió de temps a banda, la funció de la crítica exercida per l'Ixart en uns moments en què aquí ens trobàvem a les beceroles més primàries del teatre, té un valor innegable.

Ixart no és el crític que es limita a donar compte de les estrenes de les òperes, a senyalar els èxits i els fracassos, adornant-los amb unes quantes genialitats.

Fa més, les agafa i les engara amb els principis immutables que regnen al teatre, i de la comparació en treu les conseqüències avinents. Comenta i analitza, relaciona i lliga; sobretot, sap veure el teatre en una perspectiva objectiva, la qual cosa l'allibera de sofrir els enlluernaments de les actualitats fulgurants.

La seva obra crítica va des dels començaments del teatre castellà del vuitents, passant per Moratin, per Hartzzenbusch, per tot el període romàntic, pel realisme de Gaspard, per la truçulència d'Echegaray, i per la grandesa de Galdós, acabant pels sainets típics, amb una ascensió curiosa i documentada pel Nord.

Molts dels seus judicis encara són vius; no han perdut gens de la seva frescor. Especialment els que volen demostrar les falles del teatre d'Echegaray i, en general, de tot el teatre romàntic, com igualment els que dedica al saineterisme. Els vicis, els defectes i les virtuts característiques del teatre castellà del segle passat, hi són acusats amb molta perspicàcia.

Ixart, que era d'aquí i posseïa una erudició teatral formidable, sabia desitjar, pel contrast del seu tarannà autòcton i gràcies a la seva cultura, la tan accentuada tendència a l'inflamnt propi del teatre castellà, de les seves valors.

El que li interessava més del teatre, era el seu contingut humà i la grandesa dels sentiments. L'arrel humana era l'essencial. Li interessava la lògica psicològica. L'amoinava en canvi aquell teatre on els sentiments i la psicologia, adhuc l'argument, van a cavall d'una literatura desbocada.

En parlar-ne, es refereix als entusiasmes excepcionals de la crítica, a *locuras*, a jocs de prestidigitació, inversemblances i inconseqüències.

Com en referir-se al sainet típic cita les seves altes qualitats i la seva arrel popular, simpàtica. Com en parlar del drama social — ell en diu *sociològic* — fa notar amb finesa que resultava mancat.

Estableix lligams d'influències entre el teatre de Moratin i la influència francesa. Parla de Galdós i fa remarcar la seva grandesa poemàtica, el seu ale dramàtic autèntic. Parla amb molta gràcia, i en diu coses molt justes, del flamenquisme. Fa consideracions molt atinades respecte del *naturalisme*.

En conjunt, la seva visió del teatre és completa. Com a català que era, hagué de posar-se fatalment enfront del pontífex màxim de la crítica castellana: Clarin. Ixart, a Catalunya, li declarà un cisma.

Un estudi documentat i minuciós de la crítica d'Ixart, sota tots els seus aspectes, avui no ens és possible fer-lo. Manca l'espai, principalment, i el temps.

Una cosa que ens fa gràcia i la volem anotar, en la seva personalitat d'escriptor, és el castellà que utilitzava en les crítiques. Un castellà típic, molt clar, però amarat de català. Els talls de les frases, els paràgrafs, les paraules, tenen l'accent inconfusible de l'home de la Rambla que s'esforça a parlar un idioma li és familiar però que no és el propi.

Però aquest és, tanmateix, un defecte relatiu en la seva obra de crític, en la qual el que interessa, més que res, són les idees i el concepte general que tenia de l'especialitat intel·lectual en la qual esmerçà les seves dotes intel·lectuals.

Cal que sapiguem veure les coses en perspectiva. Doncs bé. El dia que hom es decideix a fer una revisió minuciosa dels valors espirituals del vuitents, haurà d'incloure-hi les crítiques d'Ixart com una de les valors més apreciats.

Aquestes ratlles no tenen altre valor que el d'una remarca.

JAUME PASSARELL

ALTRA VEGADA TRIOMFA LA Vertadera Opereta

AL

Lantàsis

L'art, la bella música, el luxe esplendorós, fan de

RONNY KATE NAGY WILLY FRITSCH

l'Opereta Suprema

Consagració de la genial Estrella

KATE NAGY

i primera i única presentació a la temporada de

WILLY FRITSCH

RICINO GOLOSO DELICIOSO PURGANTE

MIRADOR

PRESENTARÀ, A DARRERS D'OCTUBRE, AL

CINEMA FANTASIO

EL FILM

Noies d'uniforme

A PARTIR DE DIMECRES VINENT S'ADMETRAN, A L'ADMINISTRACIÓ DE "MIRADOR", ENCÀRREGS DE LOCALITATS

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11 Telf. 11655

LES LLETRES

EL DARRER MORAND

“L'art de morir”

Es curiosa l'evolució que sofreixen alguns esperits preocupats per una exaltació de la vida. Quan més interessa aquesta exaltació, un contrast sobtat apareix. Segurament la idea de la Vida comporta immediatament la idea de la Mort. «Dues coses interessants, deia Píniak, Vida i Mort.» Aquesta contraposició és donada de vegades per una substitució del mot Vida pel mot Amor. D'aquesta manera: Amor i Mort. L'obses-

riv, publicat a París per les edicions dels *Cahiers libres*. Aquesta *art de morir* està seguida d'un assaig sobre el suïcidí en la literatura. Són dos treballs diferents, els quals lliga més la materialitat del llibre que la realitat del tema, però, de fet, la devoció pel tema patètic existeix en un i altre.

En *L'Art de Mourir* Paul Morand intenta de demostrar que la manera francesa de morir — morir en silenci — és la més no-

Paul Morand

sió per un tema torbador i tràgic com aquest coneix, de vegades, estremiments de joia quan el que la pateix és un esperit enfervoridament religiós. «Partir, corazon, partir — alegre para morir.» Coses semblants llegim en tots els místics. Hi ha, en canvi, el terror de la Mort tal com el senten un Rainer Maria Rilke, un Joaquim Folguera, per exemple.

Però açí no es tracta pas d'establir una línia d'amants i d'enemics de la Mort, sinó de presentar uns casos de coexistència de temes de Mort i de Vida. Hi ha el cas d'Henri de Montherlant. Montherlant inicia la seva obra en la literatura francesa amb uns llibres d'un vitalisme frenètic. Resplendent d'una joventut nerviosa, Montherlant exalta les gestes dels *fields* esportius i de les curses de braus. Tot ell vibra com una espasa. I bé. En un moment donat de la seva vida, Montherlant inicia una obra obsessió- nada pels temes de la dolor i de la mort. A la darrera pàgina de *Aux fontaines du désir*, hom demana al novel·lista: «Tu donaves abans un cant de Vida i ara no dones més que un cant de Mort», i respon el novel·lista: «Hi ha un temps per a plantar, diu l'Eclesiastès, i un temps per a desarrelar el que s'ha plantat.» Això és tot.

Una evolució parella pot ésser encara més sorprenent per venir de qui ve; ens la dona Paul Morand. Paul Morand era presentat sempre com un esperit una mica a l'americana; àgil, nerviós i bon xic superficial. I de prompte aquest llibre: *L'Art de Mourir*.

ble i la més profunda. En contraposició a aquesta manera que ell anomena francesa, Morand transcriu una sèrie de referències que sobre la Mort de grans personatges ens ha deixat l'anecdota universal.

Es clar que un esperit maliciós podria veure caïres «americans» en aquest record de frases finals que posa en sèrie l'autor de *Rien que la terre*. Però cal que no siguem excessivament mal pensats i que creiem en la força del contrast que mena dels temes de la vida frenètica als de la mort profunda.

L'altre tema que fa referència al suïcidí en la literatura respon en certa manera a l'obsessió pel final típica dels esperits tumentats. Li serveixen de punt de partida Séneca i els romàntics. Aquesta és una qüestió que ens interessava vivament fa uns mesos; qüestió que relacionàvem amb la del «militarisme». El suïcidí, venem a dir, no és altra cosa que la recerca del jo quan els miralls físics s'han fet insuficients per a explicar-nos a nosaltres mateixos. En aquest sentit nosaltres remarcàvem com l'època més abundant en suïcidis, o sigui l'època romàntica, és la que té una mica rica profusió de *dandys*, és a dir d'homes obsessió- nats pel mirall.

L'assaig de Morand està plaçat sota el signe «1830-1930», que és delatador. Però Morand, home d'avui i de demà, troba la Humanitat mancada d'aquest gest de 1830 que no sap repetir-se en 1930. La darrera carta de Werther va puntuada amb el punt final, sec, de la pistola; rubricada amb sang i fum. L'única avantguarda veritable que ha existit és la romàntica, perquè sabia posar el gest de morir. Tot el «dégoût» de la vida que els neoromàntics d'avui — els sobre- realistes — proclamen a crits, no els mena al gest suprem i desesperat. Ja ho sé. Hi ha, recorda Morand, l'opi, els estupefants. Però això no té mèrit; la mort *soprèn* sempre en un intent de millorar la vida. I tota mena d'heroisme queda esborrat. Potser és aquesta noció la que diferencia més els dos romàntics. Pensem que 1830 podia haver-nos donat — amb la seva follia de somnis despenitjats — un Bréton o un Aragon. Però 1930 no ens dona ni podrà donar-nos mai un home amb el culte a l'honor militar, per exemple, del perfil d'Alfred de Vigny.

GUILLERM DÍAZ PLAJA

VARIETATS

FONS I FORMA. — Damunt d'aquesta mateixa pàgina, Joan Ramon Masoliver plantejava un problema de crítica que somou les lletres italianes d'avui. (I les d'ahir, i les de tot arreu.) El tema gira a redós del predomini del fons o de la forma en les obres d'art. Em penso que la geografia ajudaria molt a la lògica de la distribució de les opinions, ja que una cosa es veu sota el meridià romà i una altra entre la fina boira genovesa. El Sud serà sempre més amic de precisar contorns potser perquè el sol també els precisa més. El Nord s'estima les coses internes i menysprea — per teatral — l'extern.

PROGRESSISME. — Aquests dies que vivim són de predomini de les forces de l'esperit que han estat anomenades, a través de la història, liberals, democràtiques, i en general esquerranes. Hi ha, però, una paraula que avui ha deixat de cotitzar-se políticament i que ha tingut un gran prestigi al llarg del segle XIX. La paraula *Progrès* (amb majúscula). Ésser progressista ha estat, un temps, ésser l'avançada de totes les audàcies polítiques i de totes les comprensions. És una paraula que es lliga als primers avenços del maquinisme i de la vida moderna. A Girona hi ha un carrer del Progrés. A la bandera dels Estats Units del Brasil es lleixen aquestes paraules: *Ordem e progresso*. La noció de progrés va unida a totes les reivindicacions populars i té una correspondència amb la noció de qualsevol desenvolupament civil. Progrés: desenvolupament. Aquests dies, i tots els dies de fervor patriòtic, surt al carrer, voltada de llegendaris defensors, la bandera d'un centre popular de la Barceloneta que porta brodades en daurats uns lletres en- terredores del títol que diuen així: *Lo Des- arrollo*.

AQUEST ESCRIPTOR que tu saps, no és pas un home genial ni un artífex. Ha tingut un moment de prestigi com a home original, com a introductor — tament les modistes de capells — de les modes de París. Però ara aquelles modes són esdevingudes ridícules i ell mateix ha perdut la noció dels nous trajectes. Però aquest home ha escrit molt. Ha fet de la ploma un instrument de vida i no ha deixat mai de posar una mica d'esperit en la feina. Ell es glorieja de tenir una petita durícia entre els dits i polze. És el signe de l'ofici, diu. I és efectivament que aquest escriptor té l'ofici. És a dir, projecta una normalitat damunt tot el que escriu. I ara, després que hem vist que alguns companys en feien broma, pensem que Déu n'hi do. Almenys sempre quedarà la continuïtat d'una tasca i podem esperar tranquils el pròxim arravatament genial.

OBERTURA DE CURS. — Veig que la Universitat de Barcelona ha decidit substituir la festa pública d'obertura del curs per una cerimònia més íntima i menys espectacular. Em sap greu. No desconec pas les raons per les quals l'acte d'inici de la vida escolar havia esdevingut impracticable. Hi havia manta barroeria barrejada amb l'esperit escolar i semblava de ritual que els estudiants promoguessin a l'hora més solenne una estúpida successió d'aldarulls. Aquesta era una hora revoltant per a tots els universitaris conscients. Jo no sé pas quina mena de tipisme brut o bé quina espècie d'estampa d'estudiant despenitjat menava alegrement les colles a bramular quan els discursos començaven. Just al moment que un estudiant era reconegut com a símbol de la Universitat i era invitat a dir la seva paraula en aquell acte, l'actitud d'alguns inconscients feia estrepitosa i xavacana la sessió. És lamentable que hagi estat necessària la mesura presa pels dirigents de la nostra Universitat. Ho lamento per aquella cosa ritual i antiga que tenia la festa. Tant conservarem la nostra espiritualitat com ens serà possible de mantenir els ritus, cosa inútil i per tant necessària en un estadi superior de cultura. Els qui senten la Universitat han comprès un moment a la seva vida la gràcia i la grandesa de ritus com aquest en els quals el professor esdevenia més que en cap altre instant un sacerdot i en què prenía cos — i colorines antigues — l'aristocràcia intel·lectual de la ciutat.

LLIBRES REBUTS. — Segueix estroncada la vida literària. Tot just si alguns signes de revifament apunten. Joan Estelrich ha publicat en un volum anomenat *Catalanisme i reforma hispànica*, una sèrie de conferències on es condensa tota la doctrina de comprensió peninsular que va des de l'Exposició del Llibre català a Madrid, sota la Dictadura, fins a l'aprovació de l'Estadut, sota la República. Veritats clares dites amb claredat. No ens planyem pas d'aquesta simplicitat per tal com encara cal expandir pensaments d'aquest ordre per a arribar a una etapa de superior harmonia. Traduït per J. Bofill i Ferro ha estat publicada a Proa *Un amor de Swann*, fragment molt conegut de *A la recherche du temps perdu*. Fina contribució a un esmolament de la prosa catalana. — Alfons Maseras ha publicat dins les edicions de *La Revista* un recull d'*Estampes*. Pintures de Provença i de Flandes; impressions d'un viatge sentimental, finament destil·lades. Hi ha un graciós elogí del clar de lluna a la pàgina 34. «Pesi als dadaistes, el clar de lluna és el clar de lluna, i serveja tot el seu prestigi.» Sí, senyor. — D. P.

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

ROUSSEAU I MME. DE WARENS

La balustrada d'Ancecy

«Era el dia dels Rams de l'any 1728. Corro per seguir-la; la veig, l'aconsegueixo, li parlo... M'he de recordar del lloc on sovint, després, l'he mullada amb les meves llàgrimes i coberta amb els meus besos. Que no pugui rodejat d'una balustrada d'or aquest lloc feliç... Que no pugui atreure-li els homenatges de tota la terra...»

Aquestes són les paraules — dignes en veritat del pare del Romanticisme, amb què, en el llibre II de les *Confessions*, Jean-

filosof, trobant-se a Torí — on havia anat a exercir una missió eclesiàstica — li escriu una carta en la qual li narrava angoixament el seu trist estat de misèria. La bella dama no sols vingué econòmicament en ajut del jove Jean-Jacques Rousseau, sinó que volgué que fos el seu hoste. «Ben aviat la més dolça familiaritat» s'establí entre ells dos.

No repndrem açí la novella d'amor viscuda per Jean-Jacques Rousseau i la bella senyora de Warens, només ens pertoca de

La cambra de Mme. de Warens a Ermenonville

Jacques Rousseau conta la primera vegada que es va trobar amb la senyora Louise-Éléonore de Warens, nascuda La Tour du Pin, la seva protectora, la seva *maman*, com ell es plaia d'anomenar-la, i la seva iniciadora.

Aquesta escena, que ell descriu amb molt d'èmfasi, l'havia colpit certament en el moment en què tenia lloc; però assumeix un caràcter força més puixant en el seu ànim quan més tard la seva memòria la reevocava, perquè sembla que el filosof havia amat aquesta dona sobretot quan n'estigué separat. Això no ha de meravellar, essent humà; pot ésser que només estíem de debò els morts! Per això que atenen el desig per ell expressat, naturalment si és en el camp purament poètic, els amants de tots els temps han proclamat sempre sagrat el lloc on han deixat algun tros de llur cor. Cal deixar ample lloc a les exageracions sentimentals i a les metàfores. En general hom somriu d'aquestes coses; però no pot dir-se el mateix quant a Jean-Jacques Rousseau, proclamat generalment com a un dels majors exponents en el triple aspecte de poeta, pensador i sociòleg. Ja que per aquestes qualitats seves li han estat — una mica pertot — erigits molts monuments, per què no satisfer el seu desig de circumdar d'una balustrada el lloc on conegué la dona per ell tan amada? * * *

Jean-Jacques Rousseau tenia setze anys en el moment de la seva primera aventura. Havia anat a Ancecy, provint d'una lletra de recomanació del rector de Confignon, com explica en les *Confessions*. En aqueixa ciutat vivia també la senyora de Warens, de feia poc convertida al catolicisme, i que, per abraçar la nova religió, havia abandonat marit i fills i el seu país, obtenint la protecció del rei Victor Amadeu, el qual li havia concedit una pensió de quinze mil llires... «ce qui était beaucoup pour un prince très avare», conta Rousseau.

La senyora de Warens tenia vint-i-vuit anys, «un aire acariciador i tendre, una mirada molt dolça, un somriure angèlic, uns cabells cendrosos, d'una beutat poc comuna, a la qual ella donava un aire negligit que la feia picantíssima». Rousseau completà el retrat precisant: «tenia una boca a la mida de la meua».

La senyora de Warens era prou instruída; però no sabia mai fer ús d'aquesta qualitat seva, en aquell temps rara tractant-se d'una dona. És deixà, en canvi, seduir per les ciències ocultes, i fou presa fàcil dels xarlatans. Res en la seva vida no ha donat la sensació que fos ella una dona equilibrada; però, en compensació, es pot afirmar que posseïa un cor tendre i generós. Rousseau escriu que era nascuda «per als grans afers», però cal convèncer que no en tenia l'aptitud, perquè finà en la més negra misèria.

La intimitat de Rousseau amb la senyora de Warens s'inicià efectivament quan el

posar de relleu com entre les dones conegudes en la tumultuosa existència del *so-mniador solitari* no n'hi ha cap la impressió de la qual hagi estat tan profunda i no li hagi inspirat un sentiment tan fort i durador com la senyora de Warens.

Durant tota la seva vida, ell, Jean-Jacques Rousseau ha tornat sempre amb el pensament envers ella, i ell, que estava habituà a rebre molt dels altres sense donar mai, s'esforçà d'ésser de totes les maneres útil a la seva dolça amiga, quan aquesta caigué en la misèria. Altrament, les moltes pàgines escrites pel filosof sobre aquesta relació affermen la seva veritable afeció per la senyora de Warens, afeció que continuà, purificant-se, després de la desaparició de l'estimada. Llegint el terrible llibre on «el més desventurat dels mortals» ha provat de posar la seva ànima al nu, es comprèn bé com hagin estat deïxibles i admiradors que, baldament sigui després de més de dos segles, hagin exaudít el seu vot.

Avui, en efecte, el que visita la bella petita ciutat alpina, de cel blavíssim i d'aire puríssim, troba en aquell punt precís on el jove i tímido seminarista — el geni del qual havia de manifestar-se més tard — es trobà amb la jove i graciòsa dona, que havia d'obrir-li el cor a l'amor i també la ment a les grans coses, una balustrada. No és d'or massís, com hauria volgut Rousseau quan n'expressà el desig; però és fet i fet una balustrada. Tanca el petitíssim espai on els joves es trobaren per primera vegada. Fou aquella una albedo lluminosa per a Jean-Jacques Rousseau, i que havia de constreir estridentment amb l'ombrivoll cap al tard, al costat d'aquella Teresa que, en la seva petitesa intel·lectual i en la vulgaritat del seu ànim, no podia ésser ocasió més que d'amagor per aquell que sabé estimar aquella que del seu amor no fou indigna.

GIUSEPPE TORRE

S'adquireixen exemplars dels números

56, 120 i 153
DE
MIRADOR

Adreçar-se a l'Administració:
Pelai, 62.-Telèfon 15300

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers
Passatges Marítims i Aeris - Viatges a "Forfait"
Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

Excursions en Autocar

Poblet i Santes Creus - S'Agaró - Centre i Sud d'Espanya

Sojliciti opuscles explicatius

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Telèg.: "Carburas"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 75018

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES I FERRO SILICI :: SOCRIMAT I SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUIFADORS, MANOMETRES, materials d'exportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

LES ARTS I ELS ARTISTES

Treure la pols dels vells conceptes

Els que hem viscut la bullida anarquitzant del món de les arts; els que hem patit el desvari de tots els modernismes; els que hem passat tota mena de xarabons transcendentals o poca-soltes sense saber on recolzar-nos degut a la nostra deficiente formació escolar; els que per por a la mediocritat hem terminat per renegar de tot el fonamental, fiant-nos de l'autodidactisme més informal, hem arribat a mitja edat fatigats del desori i amb unes certes ganes de veure-hi clarament i serena.

Ens hem passat mitja vida negant, destruint, i ara ens trobem voltats de ruïnes, amb enormes desigs de construir, amb bones ganes d'afirmar i afermar.

Per això nosaltres que hem sofert tant de la tradició anarquitzant que erigiren els nostres avantpassats de finals del vuitè i principi del nouè, volem lluitar per restaurar la Tradició; és a dir, el sentit de continuïtat històrica. No és la d'ara l'hora de trencar motllos, sinó la de refer-los. És aquesta la revolució que ens demana l'hora present: la de reinstaurar la jerarquia de les coses fonamentals. I la primera de totes, la de l'alta mediocritat de l'ofici.

Els artistes d'avui, després d'haver-nos-les amb Freud o amb Sant Tomàs, hem oblidat d'aprendre de dibuixar la complexitat d'una mà. Fugirem de Llotja perquè la pols embrutava i fins deformava els guixos, i amb l'excusa de fer art vivent, marxarem a fer de culs de café, xerrant de tot sense saber de res. Perquè la nostra pobra cultura havia estat feta, en general, pels mateixos mitjans d'indisciplina amb què havíem format la nostra diguem-ne personalitat artística. I els guixos de Llotja restaren colgats per la pols, oblidats de mestres i alumnes, els quals, temerosos de sentir-se dir patums i antiquats, renovaren els mètodes de la vella escola, amb quatre tocs d'impressionisme de gust mitjà — impressionisme a la Sorolla — i darrerament intenten convertir en lloc comú oficial el que no és possible ensenyar. Quan per a trobar la veritat artística ens cal recular en el temps; recordant únicament els vells conceptes, que són els eterns. Que són els que no es passen.

Són aquests conceptes els únics que cal ensenyar a l'Escola Nova de Belles Arts, que serà nova avui per culpa dels que la deixaren envellir per haver pactat amb els renovadors a la moda.

Hem de refer l'Escola de Belles Arts dament bases de disciplina estricta. Però cal restaurar també l'esperit de l'Escola. Perquè quan diem ofici, la gent no entengui trucs de mala mena, sinó aquella servitud feta de dura penitència, que és la que pot fer-nos guanyar l'Palat de la llibertat: la Gràcia, que, quan és ben guanyada, esdevé l'atribut més excel·lent de la Belleza.

Després d'haver tastat totes les drogues estètiques ens és grat de tornar a gustar els vells conceptes. Avui el lloc comú és en la facilitat decorativista, en la facilitat tombarella que un temps s'anomenà d'avanzada, en l'evasió a l'altura de totes les fortunes. Quan els artistes que practicaven l'anormalitat eren en reduït nombre, llurs pensades semblaven més intel·ligents que en l'hora d'ara, que el nombre dels escollits ha crescut fins a esdevenir incomputable i per tant ja han deixat d'ésser escollits.

Lloc comú per lloc comú, els que hem comprovat que la sorpresa no és en la fórmula, preferim el lloc comú històric, el tradicional, al lloc comú efímer. Avui satisfà més el nostre esperit un tros d'escultura grega, o un rostre de Vermeer de Delft, que la més aguda xarada de darrera hora.

Estem també fatigats d'etnografia i ens plau altra vegada la civilització. Ningú documentat no repetirà ara que l'art negre és més vivent que l'egipci o el grec. Policleto o Fidias són molt menys acadèmics que els escultors de la Costa de Vori. Policleto i Fidias amb la seva llibertat d'esperit havien

Vermeer de Delft — Retrat (museu de La Haia)

superat les fórmules, la qual cosa no han assolit els salvatges, l'art dels quals d'una manera tan poc adequada és anomenat primitiu.

Es per pura excitació, per pur subjectivisme que la hiperestèsia s'accontenta. Les realitats són per a ésser gustades per sensibilitats agudes, però sanes. No en tracteu, doncs, d'insensibles perquè estem cansats de l'insomni. Però procurarem, amb tot i la

fatiga, corregir els errors de la sensibilitat per sensibilitat.

Avui la gent retorna al goig de la pura forma amb intel·ligència amorosa. No som transfuges, som convertits.

Hi ha lleis que no poden ésser vulnerades impunement. L'evasió massa fàcil esdevé fatalment lloc comú d'arribistes i d'incautes. En el moment que els incautes diuen sí, les persones sensibles enrogeixen: senten el foc de la vergonya i deixen el ramat. Hom retorna a l'etern; almenys el triomf dintre la norma és cosa difícil. Cal ensenyar de dibuixar mans altra vegada.

Això ho diem els autodidactes, els que hem anat a l'escola quatre dies, els que la substituïrem per la xerrameca. Aquells que en arribar a grans, hem hagut d'aprendre, dolorosament sols, el que hauríem pogut aprendre en la bona companyia d'un mestre. Potser, per aquella estranya llei paradoxal que governa el món, si fóssim formats en l'escola, avui solament en diríem els defectes i creuríem en les renovacions intemperants. Ara no. Avui enyorem l'escola que no hem conegut. L'Escola que ben segur no existeix.

Volem pintors i escultors tan sensibles com vulguedu, però que sàpiguen fer mans i rostres. Que lluitin per assolir un art total. Les coses s'havien posat d'una manera que la novetat és en aquest cantó de la barricada. Estem ben acompanyats, i si no, llegiu si us plau aquestes paraules de Jean Cocteau, del llibre *Essai de critique indirecte*:

«Com gosaríem tirar la pedra als crítics per tal o tal altra opinió que ens revolta, quan és tan fàcil de recordar l'època en què el nostre judici contradia el nostre judici actual sobre totes les coses. D'aquesta manera m'enutjava quan Maurras menyspreava les estàtues primitives de l'Acropolis. Les anomenava «mamarratxos» i passava de pressa davant d'elles a fi d'enternir-se davant d'un veritable rostre. Avui amb l'aprovo! Donaria tots els pastors amb barba cubista i somriure bèstia, per l'escuder que duu la boca tapada amb el mantell, i pel seu cavall de nobles venes; per aquestes dones el tors de les quals brolla al primer pla dels pujols i amb les nuques sostenint el temple.»

RAFAEL BENET

El nou Parlament català

PROJECTOR

Un museu de jardins

Gràcies a la iniciativa de M. Ferdinand Bac, que acaba d'oferir a la Ciutat de París una important col·lecció de quadros, de dibuixos i de gravats relatius als jardins, París tindrà, finalment, el seu Museu d'Art dels Jardins. Aquesta donació, que la municipalitat parisenca ha acceptat vivament reconeguda, permetrà d'establir — sòlidament — la base d'aquest museu, que segons sembla serà instal·lat a Bagatelle. Entre les obres donades per M. Ferdinand Bac, poden citar-se els quadros representant els jardins executats per ell mateix a la Riviera, principalment a Colmbière i a Menton.

La notícia té un viu interès, ja que la jardineria és una art extraordinàriament sensible a l'esperit dels temps, i és expressió clara de l'estat de cultura que la conrea.

Destrucció del paisatge

Beaux-Arts, en el seu darrer número, publica un article signat per Roland Engerand, on s'insisteix sobre una campanya començada fa temps i que potser caldria, com diem fa quinze dies, iniciar a casa nostra.

Es refereix aquesta campanya a l'excés quantitat d'anuncis que desfiguren el paisatge al llarg de les carreteres.

Aquesta propaganda constitueix un veritable abus. Encara que les pancartes fossin un model de discreció — cosa que és sempre improbable, car l'anunciant cerca solament una estridència que faci girar el cap al motorista apressat —, la seva instal·lació en ple camp hauria de semblar intolerable.

Caldria, reconeix Engerand, recolar-se en una llei; una llei d'utilitat pública d'acord amb una llei pel bé públic. «Una llei alliberadora deurà situar la publicitat a les carreteres als llocs reservats, sense interès estètic i triats per comissions departamentals.»

Cal a més a més recolar-se en una acció col·lectiva que fes complir la llei, cosa més difícil que no pas publicar-la.

Aquesta campanya de sanejament estètic del paisatge té homes memorables al seu costat. Heus aquí uns paraules enèrgiques de M. Raymond Poincaré a aquest respecte: «Podeu certament comptar amb el meu nom com un dels que aproven plenament la vostra campanya de depuració. La invasió dels anuncis esdevé un veritable atemptat contra la belleza de les nostres ciutats i dels nostres paisatges... Que, almenys, respecti el patrimoni estètic de França.»

Centenaris: Doré - Manet

Heus aquí dos compatriotes, dos contemporanis. Però què diferents l'un de l'altre! Gustav Doré, nat el 2 de gener de 1832 a Estraburg, representa, en el terreny genial, el darrer dels romàntics. Wagner, que Champfleury titllava d'hiper-romàntic, i que els parisenques havien xiulat frenèticament, es declarava «el seu admirador més sincer», en dedicar-li la seva partitura del *Tannhäuser*. La imaginació! La facultat mestressa de l'artista, segons Baudelaire, heus aquí tot Gustav Doré, «nascut poeta, que fou pintor — però mediocre — i va morir essent escultor, després d'haver poblat d'imatges memorables els *chefs-d'oeuvre* de la literatura universal».

Eduard Manet és el parisenc alegre, nascut a la rue Bonaparte. Deixeble de Thomas Couture, constituïx l'antitesi viva d'aquest noble exemplar que és l'artista, ja que ell és, simplement, un pintor, per al qual solament existeix el món exterior i per al qual la pintura no és altra cosa que un problema d'ofici.

I aquest pintor és un clàssic, afegia Fantin: però si és així, com inquietava tant els crítics? Els inquietava encara, perquè és un home incomplet. Però els seus sectors bons han aclarit el cel de l'art.

Un home i altre, tan diferents i tan significatius, ara, per a explicar la trajectòria artística del segle dinou, ocupen ara l'atenció de les gasetes continentals. MIRADOR, que ja s'ha ocupat d'aquests centenaris, insisteix en fer-los de ressò.

Aquests dies es parla amb insistència de l'emplaçament del nou Parlament de Catalunya. Es proposen i es proposaran moltes solucions; uns es declaren partidaris d'aprofitar algun vell edifici, altres de construir-ne un de nou. Dintre les solucions que proposen els primers, potser fóra la més acceptable l'aprofitament i adaptació de la Llotja.

Aquesta, com totes les altres solucions basades en l'aprofitament d'edificis existents, tenen els greus inconvenients que encara que tinguin una gran sala, aquesta no reuneix les degudes condicions de llum, acústica, calefacció i ventilació indispensables a la sala de sessions d'un Parlament modern.

Demés, tot Parlament requereix una sèrie d'anexos, com són: tribunes públiques a la sala, premsa, comissions, comitès, sales de visita, salons de conferències, etc., etc., dependències que no constitueixen solament un problema d'espai, sinó que han d'estar degudament articulades per facilitar el funcionament del conjunt, cosa impossible de trobar en un edifici vell.

Els edificis que es podrien aprofitar per a aquest fi, estan actualment ocupats per altres serveis, als quals s'han hagut d'adaptar. Aquests serveis no es suprimeixen, i per tant es tindran d'habilitar per ells, amb les consegüents despeses, altres edificis o construir-ne de nous.

De manera que si bé de moment l'aprofitament d'un vell edifici pot representar una economia, amb el temps les dificultats creixents a mida que el funcionament es faci més complex el faran inadaptable i acabarà per reconèixer la necessitat d'una nova construcció.

Això ens ha fet pensar en la construcció d'un nou edifici que reunís ja des d'ara les degudes condicions. No es té de fer res de caire pretensions.

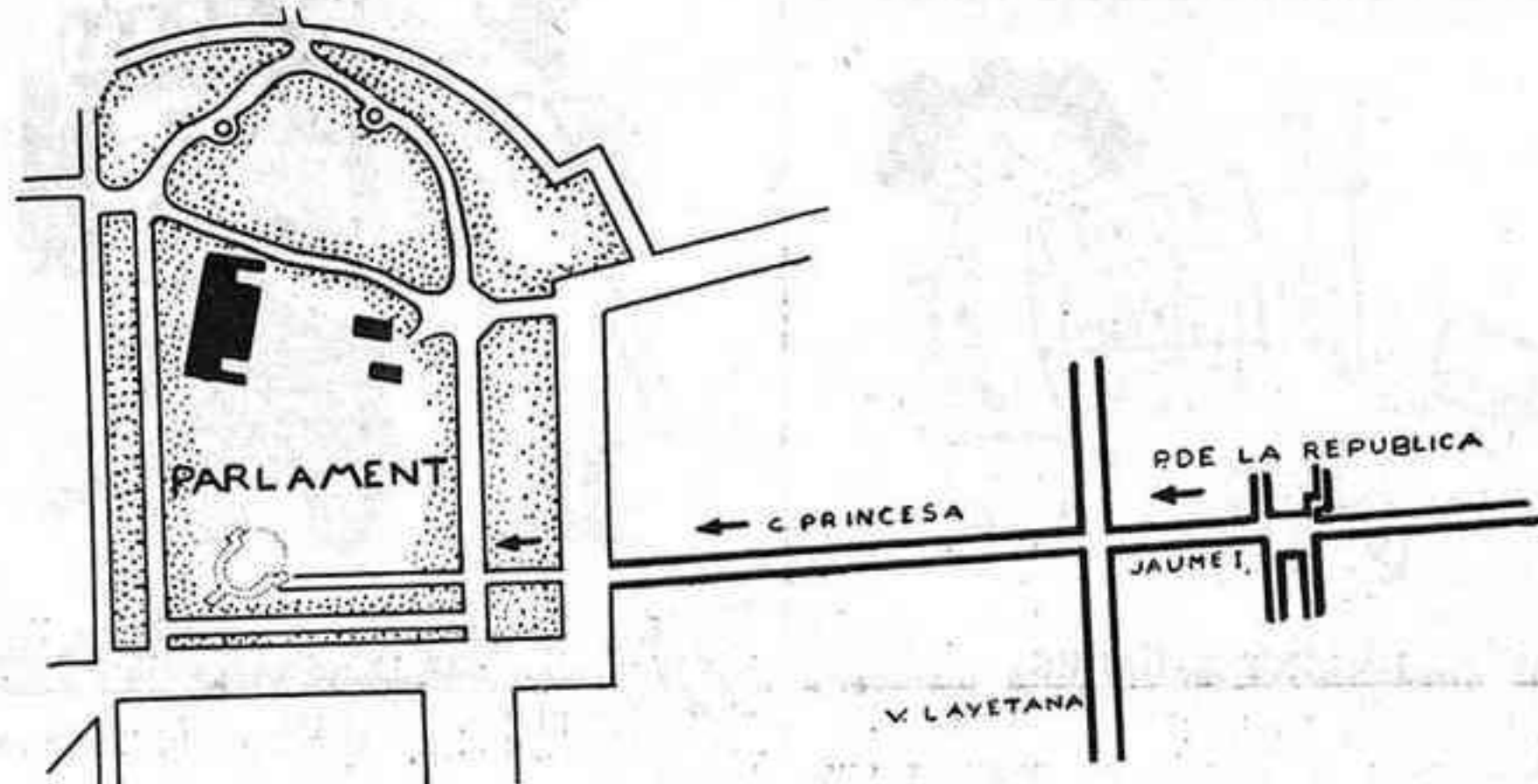
El primer que cal cercar és l'emplaçament. Nosaltres creiem més convenient que cap altre proposat, els jardins del Parc de la Ciutadella, perquè reuneixen les següents condicions (vegi's gràfic 3):

Gràfic 1

1) L'edifici resultaria isolat i voltat d'altres amb bons espais per a l'estacionament de vehicles.

2) Fóra fàcil i rectilínia la seva comunicació amb la Generalitat i l'Ajuntament. Pels carrers de Jaume I i Princesa, s'entraria directe a l'actual Parc.

Gràfic 3

Un Parlament és abans que tot un lloc de treball; cal que aquest treball pugui realitzar-se amb les millors condicions; d'ell depèn la vida del país.

La sala de sessions ha de reunir les condicions d'acústica, llum, ventilació i calefacció, absolutament indispensables en tot edifici modern.

Cal pensar en el bon acondicionament dels locals annexos necessaris.

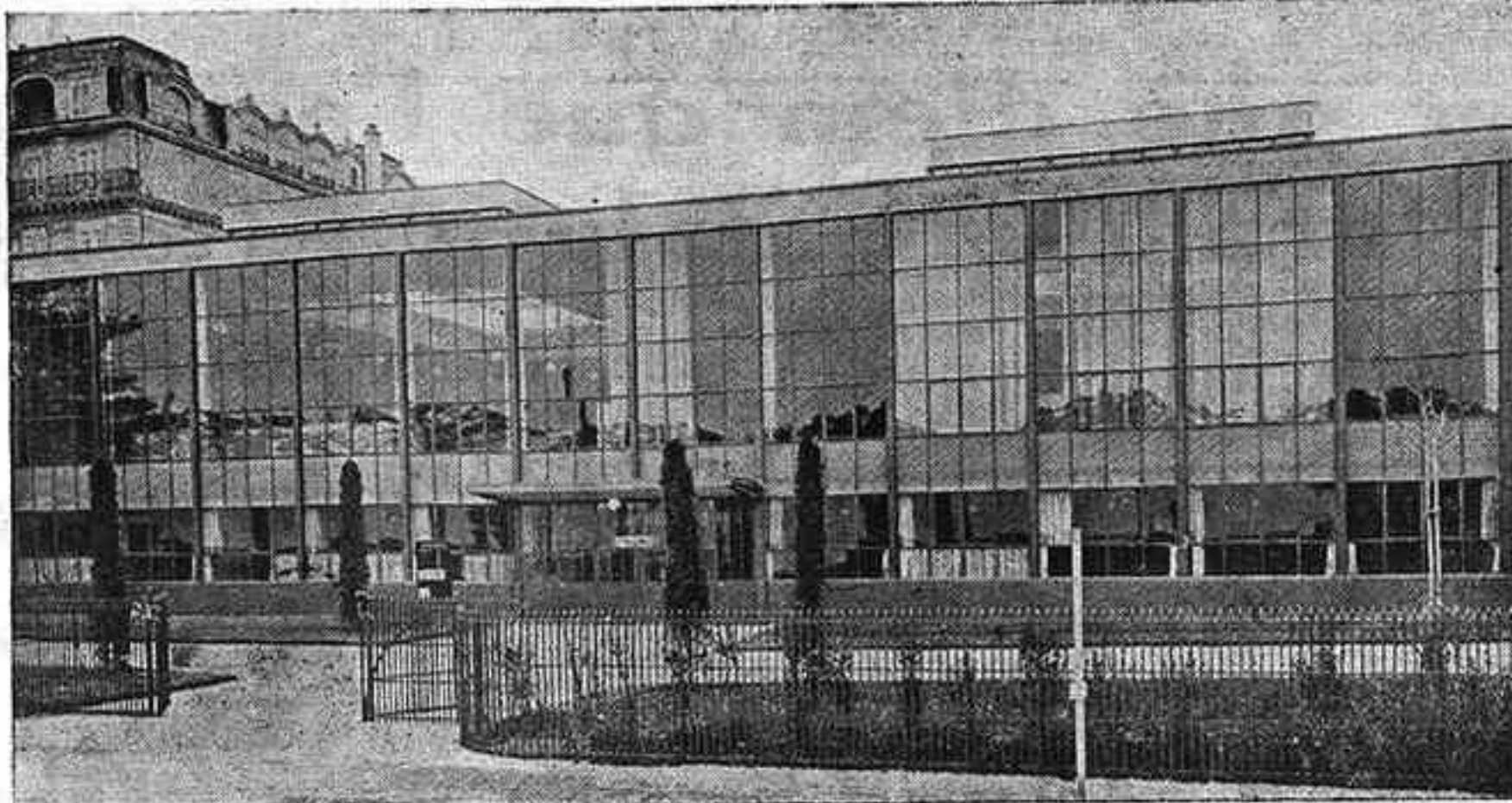
El Parlament català no cal que sigui d'excessives dimensions. Desgraciadament, tot el que s'ha fet últimament en la nostra ciutat manca del sentit de la justa proporció, sentit

3) Amb aquest emplaçament evitem un nou nucli de congestió en una via de trànsit.

4) Les dimensions del Parc, relativament reduïdes, ofereixen un marc proporcionat a l'escala amb el futur edifici. (Montjuïc és excessivament extens i té ja grans construccions que farien que es perdés en mig d'elles, com una de tantes, el nou Parlament.)

5) Per la història del mateix Parc de la Ciutadella i pel que tradicionalment representa.

Una de les façanes de l'edifici podria

Gràfic 2

que tan clarament es manifesta en les velles construccions catalanes, que tenen la grandiositat que dona la justa mida i un conjunt digne i sense complicacions.

La nostra Seu, sense ésser gran, dona la sensació de grandiositat, i aquesta no és un problema de mides, sinó de bona disposició de l'espai.

No hem de cercar la grandiloqüència buida d'alguns recents projectes acadèmics, ni la teatralitat estil Expositiu 1929. Ens fa por que s'arribi a construir un parlament d'aquesta mena (vegi's gràfic 1).

Reproduïm el palau fet recentment a Ginebra, per a la Conferència del Desarmament, com a cosa que té l'esperit de la nostra època. Per què no fer amb aquest mateix esperit sa el nou Parlament de Catalunya? (Vegi's gràfic 2.)

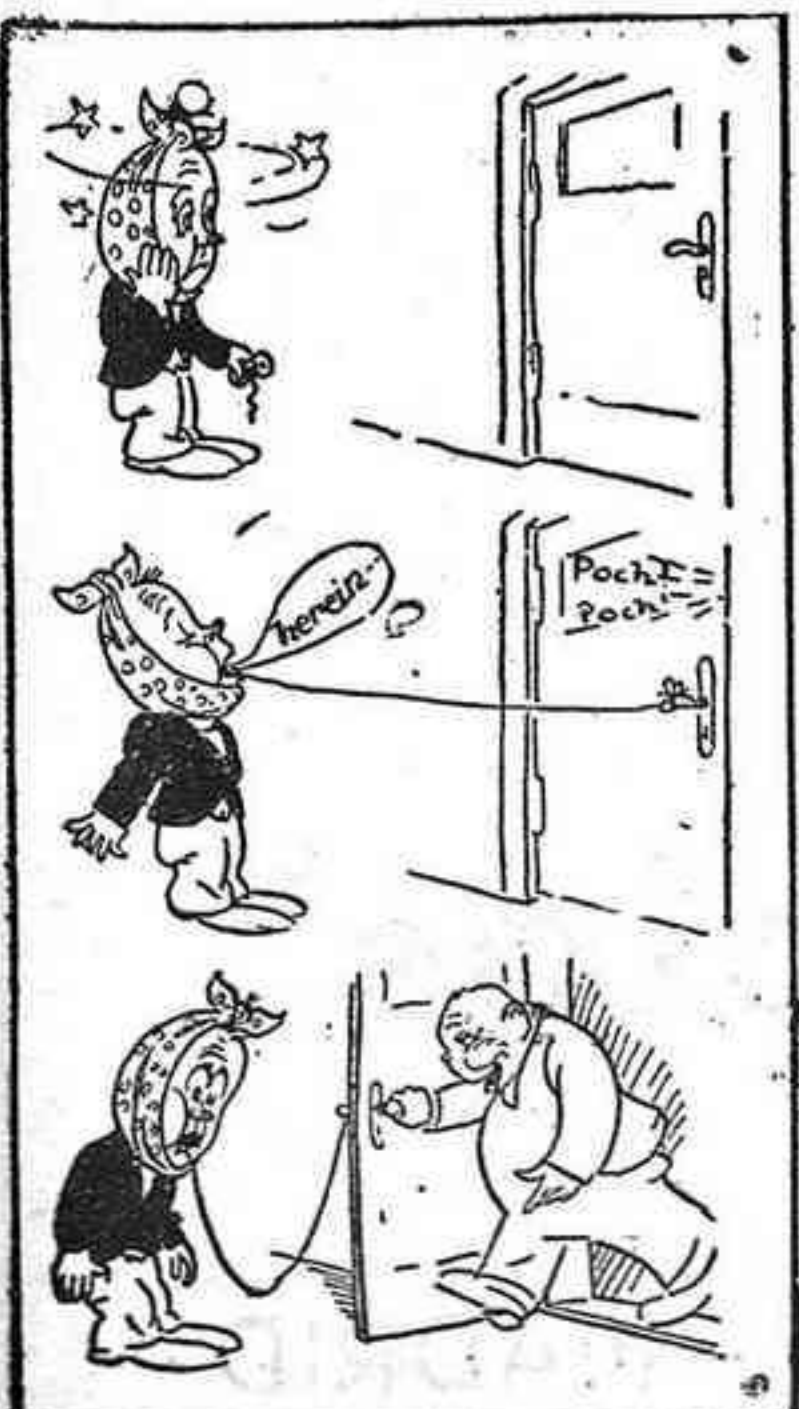
constituïr, emmarcada convenientment, a mena de monument, un lloc apropiat per perpetuar els noms d'aquells que han lluitat per la causa catalana, ja que a ells es deura l'existència del nostre Parlament.

Amb això ens evitarem monuments dispersos pels nostres carrers, que crearien noves dificultats pel tràfic.

El Palau de la Generalitat és un bon exemple del nostre passat digne i d'una cosa feta amb tots els perfeccionaments constructius de la seva època (columnes primes del pati).

El nou Parlament tindrà d'ésser l'expressió de l'època en què vivim; una demostració que Catalunya s'orienta, en arquitectura com en les altres activitats, de cara a Europa.

G.A.T.C.P.A.C.

Heroisme inútil o la porta que s'obria cap a l'altre cantó. (Der Wahre Jakob, Berlín)

L'INCENDI A LA FABRICA DE PIROTECNIA El cap dels bombers.—La roda final. Això s'ha acabat.

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI ■ MÀxima rapidesa
MÀxima qualitat
ARCS, 7 : TELÈFON 18664 : BARCELONA

Acadèmia Farga
Rambla Catalunya, 114. - Telèfon 78163
Flauto - Violí - Cello - Solfèg - Cant
Composició - Guitarra - etc.
Sessions d'estudis i concert pel conjunt Instrumental MUSICA PRO AMORE ARTIS

BADRINAS
MOBLES
Diagonal, 460

Pasta de Cera
EL MILLOR FANG PER A ESCULTORS
Olivera, 25 - Telèf. 31816

RADIO I DISCOS

MÚSICA SELECTA

No és fàcil escoltar sovint en els concerts d'ací les obres dels músics francesos moderns, de Ravel, Paul Dukas, Debussy, etc. D'ells només es coneixen dues o tres obres, les més anomenades, aquelles de les quals no es pot prescindir si no es volen desconèixer els darrers moviments musicals.

De Claude Debussy solament s'executen, i encara amb llargs intervals, el preludi de *L'Après-midi d'un faune* i el poema simfònic *La mer*. Les altres obres no sembla que interessin les nostres orquestres. Cal anar a fora, o que les altres agrupacions les interpretin.

Els editors de discos, però, forçosament han de publicar les obres cercant els corrents universals, i per això darrerament han estat publicades diverses obres de l'esmentat autor. En altres cròniques hem parlat de com és difícil que el disc ens detalli totes les subtilitats de què aquesta música és plena. D'altra banda, les obres simfòniques són les que més s'enregistren, amb la qual cosa aquelles dificultats es posen més de manifest. Indubtablement, un bon enregistrament de *La Catedral submergida* ens faria més impressió que no pas el d'aquestes *Dances* que interpreta la Simfònica de Filadèlfia, però no per això hem de deixar d'agrair l'esforç d'aquesta edició, que ens acostava una de les obres més característiques de Debussy, del qual s'ha dit que la seva música és sempre la mateixa, com si aquesta significació personal que crea el propi estil no fos ben lloable. Precisament en una obra del caràcter d'aquestes *Dances* és més difícil cercar la pròpia forma desentiant-la de tots els elements aliens, i amb la qual cosa queda afermada la característica d'aquesta música que sempre, en lloc de descriure, evoca. El valor de l'obra deixa poc a dir quant a la interpretació, però poc hi ha a dir, sinó remarcar com és sempre interessant la tasca d'aquesta orquestra, i

més quan es dedica, com ho fa sovint, a la música moderna. Aquest disc porta al darrere una *Gavota* de la ja vella òpera de Thomas, *Mignon*; això no té altra justificació que la de completar l'edició, pel caràcter diametralment oposat d'aquesta música amb la de l'obra principal; de totes maneres, cal reconèixer a aquest fragment una certa elegància, provinent de l'agradable ritme amb què és fet.

Sembla estrany, però tot i la perfecció amb què es sent la música instrumental, els discos d'aquest gènere no semblen interessar massa els discòfils. Els editors, per omplir aquesta secció en llurs programes, no han tingut més remei que rependre edicions anteriors, especialment dels discos que varen assolir algun èxit. En el programa del mes hi ha el disc omplert pel violinista Kreisler, el qual interpreta el *Moment musical*, de Schubert, força conegut i estimat.

En música teatral, el nom de Lucrecia Bori, la famosa diva espanyola, és sempre senyal de bon gust en les interpretacions. Amb dos fragments de Puccini omple un disc del catàleg d'aquest mes, i val a dir que l'artista ha tingut l'encert de triar dues àries que, no per ésser molt interpretades, s'escolten sempre amb simpatia, especialment aquell fragment del segon acte de *Madame Butterfly*, d'un lirisme extremat que l'artista tradueix amb tot el seu art.

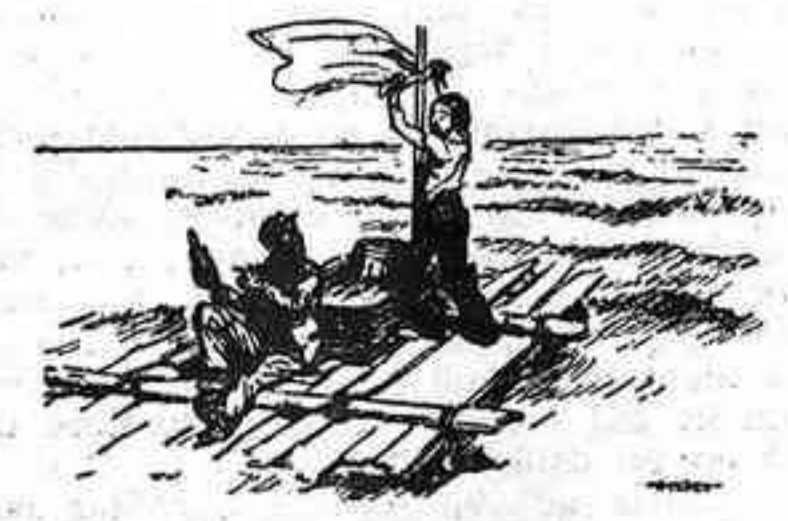
J. G.

Dances. — Debussy. — Orq. Simfònica de Filadèlfia. — Cia. del Gramòfon DB 1642-1643.

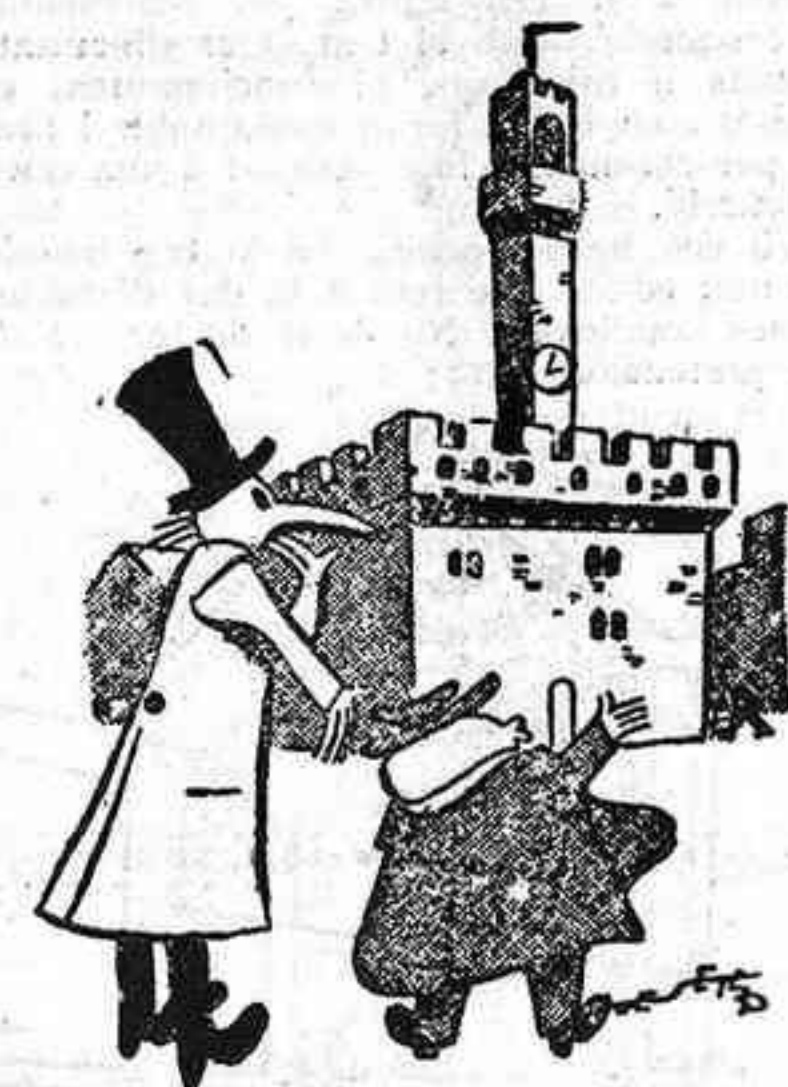
Mignon. — Thomas. — Id., id. *Moment musical.* — Schubert. — Kreisler. — Cia. del Gramòfon DB 318. *Tambourin chinois.* — Kreisler. *Madame Butterfly.* — Puccini. — Lucrecia Bori. — Cia. del Gramòfon DB 1644. *La Bohème.* — Id., id.

L'arrendatari de les cadives.—Només queda un remei: pagar gent perquè hi sigui. (Punch, Londres)

—No siguis imprudent! Vols demanar socors abans d'haver-nos begut aquesta ampolla? (London Opinion)

—He comprat una cosa raríssima: l'estilogràfica amb què Dant va escriure la *Divina Comèdia*. —Però si en el seu temps no hi havia estilogràfiques! —Per això t'he dit que era una cosa raríssima. (Il Travasso, Roma)

NOTES DIVERSES

Una empresa arriscada

L'aviador Hutchinson, cap de la «Família voladora» el raid de la qual ha estat a punt d'acabar tràgicament, havia signat un contracte amb una societat de radiofonia americana per a tenir l'exclusiva del reportatge del seu raid. El fet d'haver exposat els seus nens als perills d'un super-vol per les regions desèrtiques de la Groenlàndia és molt severament comentat als Estats Units, la qual cosa compromet l'èxit de l'esmentat reportatge.

La ràdio fa 12,000 arrestaments

La Federal Radio Commission, que estén el seu radi d'acció a cinquanta ciutats americanes i que té un servei de radiopolicia, ha manifestat amb referència als treballs portats a cap per ella que solament el mes d'abril d'enguany hi hagué 155,000 intervencions que han produït 12,676 arrestos i han fet retrobar 260 autos robats.

En aquestes cinquanta ciutats, hi ha 2,255 autos de policia equipats amb receptors de T. S. F.

Les comunicacions: es fan en llenguatge corrent, sense cap clau oficial.

La ràdio i els trens

Des de l'introducció de la ràdio en els trens Moscú-Leningrad, el sistema ha estat perfeccionat considerablement i obté un gran èxit. Uns altaveus instal·lats a cada compartiment anuncien la proximitat de les estacions, i així es poden preparar amb l'anticipació indispensable els viatgers que hagin de baixar.

Per a suprimir els emboscats

A Anglaterra s'anuncia que hom adoptarà des d'ara un aparell especial per a fer pagar la llicència als radioescotes, que constitueix una gran novetat. Presenta un dispositiu especial que, per mitjà d'un interruptor general, talla automàticament l'audició en acabar-se el període de llicència pagat. L'aparell no pot ésser utilitzat de nou, més que introduint-hi l'import de la quota del mes corrent.

Ràdio-comunicació dels refugis dels Alps

Un interessant experiment científic, destinat sens dubte a tenir una gran aplicació en l'esdevenidor, acaba d'ésser realitzat amb èxit. Es tracta d'una ràdio-unió, per mitjà de la ràdio, dels diversos refugis dels Alps, com a mesura de seguretat en cas d'accident o de pèrdua. Sota la direcció de la secció de Milà del Club Alpi Italià, un grup de sis tècnics ha verificat la unió radiofònica entre tres refugis alpins, per mitjà d'emissores de cosa d'un watt. S'ha constatat un fenomen: la unió és millor com més gran és la distància.

Reportatge esquimal

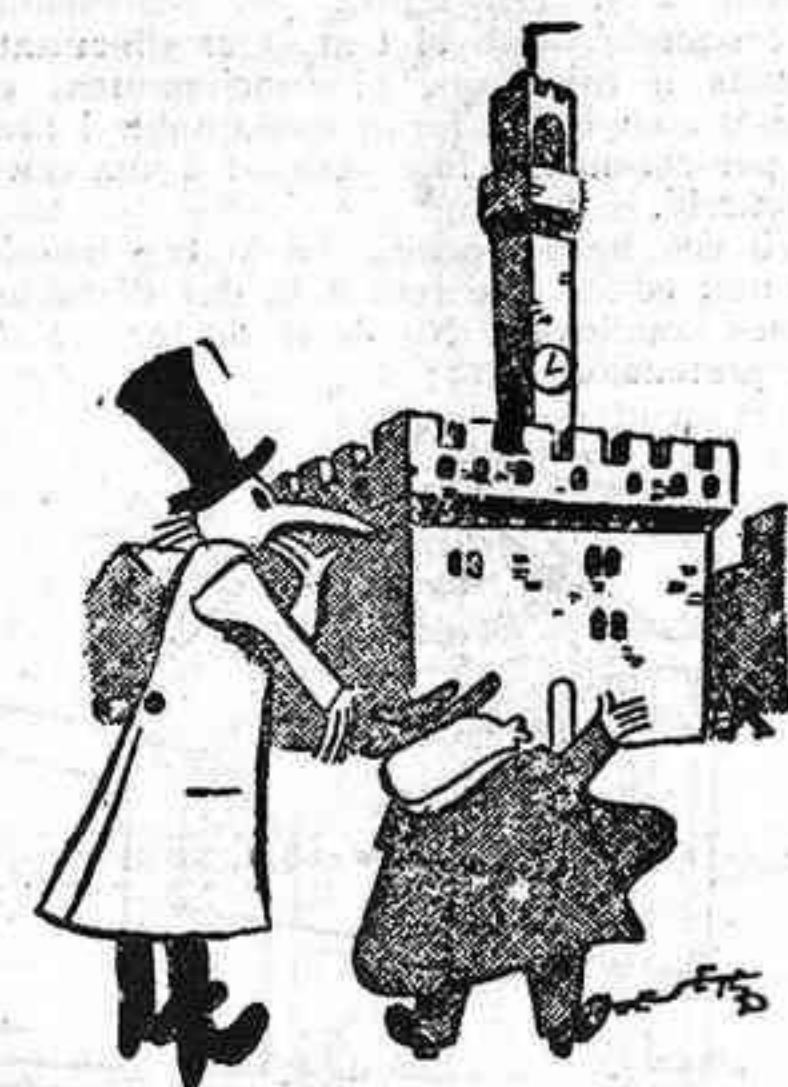
La ràdio dinamarquesa realitzarà un ràdio-reportatge des de Groenlàndia, amb cors d'esquimals, música d'esquimals, etc. L'emissora groenlandesa de Julianahaab retransmetrà l'emissió amb onda curta a Kallundborg.

—Et ventaré una nata perquè has trencat aquest gerro! —Més m'estimo que me'l descomptin del dot. (Gringoire, París)

JUGANT A BALES —Oh, que és bonica! —L'he presa a l'oncle un moment que badava... és el seu ull de vidre dels dies de festa. (Ric et Rac, París)

—He comprat una cosa raríssima: l'estilogràfica amb què Dant va escriure la *Divina Comèdia*. —Però si en el seu temps no hi havia estilogràfiques! —Per això t'he dit que era una cosa raríssima. (Il Travasso, Roma)

Suscriviu-vos a **MIRADOR**

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO

El Sr.
que viu a
carrer n.º es subscriu a **MIRADOR**
pel preu fixat de **3'50 ptes. trimestre**.

..... de de 193.....

Signatura

UN ACLARIMENT!...

¿Per què diem que l'estació subterrània de la Plaça de Catalunya (trens del Nord i Metro Transversal)

és el mitjà de publicitat més formidable que avui dia existeix al nostre país?

Feu comparances amb el sistema de més difusió emprat fins ara i donareu raó a la nostra asseveració.

MITJÀ	QUANTITAT DE PROBABLES LECTORS DELS VOSTRES ANUNCIS	PREU	DURACIO
Prensa Diària.	150.000 (com a màxim).	1.800 ptes. una pàgina	Un dia
Plaça de Catalunya (Estació subterrània) Trens del Nord i Transversal.	3.000.000 (actualment). (Dades oficials controlades pel Departament d'Estadística).	600 ptes. (dotze espais de gran tamany, un a cada estació).	Ai mes

“Agencia General de Anuncios”

BARCELONA: Casp, 26, pral. - Telèf. 16606

Carrer de Tarragona, 7, 2.º - MADRID